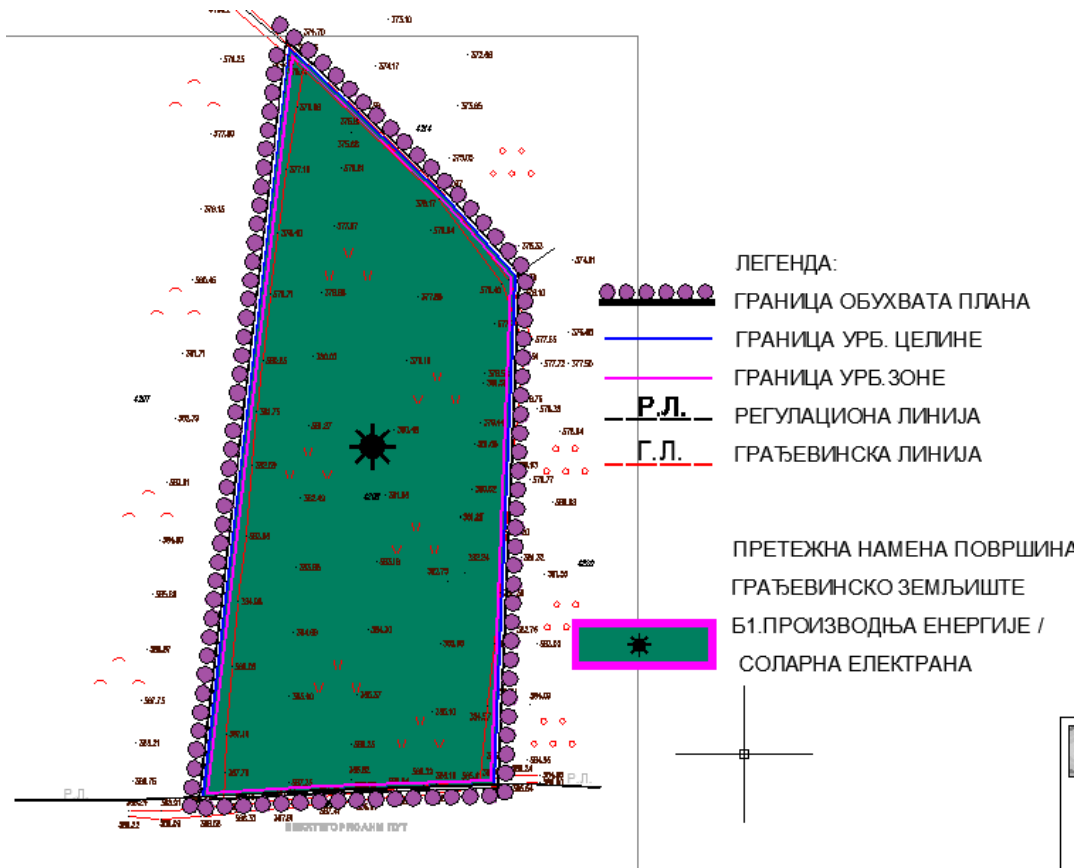

ИЗВЕШТАЈ О СТАРТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ
СРЕДИНУ
ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ
"СОЛАР БАЛИЧЕВАЦ" У БАЛИЧЕВЦУ ОПШТИНА МЕРОШИНА

Наручилац израде плана:

ОПШТИНА МЕРОШИНА
Ул. Цара Лазара 17, Меровина
Председник Општине: Саша Јовановић

Носилац израде плана:

Општинска управа Општине Меровина

Обрађивач планског документа:

"Арх-дизајн" Прокупље, ул.Таткова бр.7

Руководилац израде плана:

Гордана Китановић, дипл.инж.арх.
Лиценца бр.200 114809

**Руководилац радног тима
за израду Стратешке процене
утицаја Плана на животну средину:**

Гордана Китановић, дипл.инж.арх.
Лиценца бр.200 114809

**Радни тим за израду ПДР-а и
Извештаја о стратешкој процени
утицаја на животну средину**

Бојана Вукадиновић, дипл.инж.арх.
Лиценца бр.201149115
Лиценца бр.203087805

Ивана Миљковић Стојадиновић маст.инж.арх
Лиценца бр.210А06720

Светлана Анђелковић , дипл.инж.арх.

Милена Станојевић, дипл.инж. арх .

САДРЖАЈ ИЗВЕШТАЈА:

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

- 1.1. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА, ПЛАНСКЕ
- 1.2. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ НА КОЈЕ СЕ ИЗВЕШТАЈ ОДНОСИ
 - 1.2.1. ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА АСПЕКТА ПРИРОДНИХ УСЛОВА
 - 1.2.2. ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА АСПЕКТА СТВОРЕНИХ УСЛОВА И ФУНКЦИОНИСАЊА ПРОСТОРА
 - 1.2.3. ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- 1.3. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБЛАСТИМА ЗА КОЈЕ ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ ДА БУДУ ИЗЛОЖЕНЕ ЗНАЧАЈНОМ УТИЦАЈУ
- 1.4. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПЛАНУ И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ
- 1.5. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА КОЈА СЕ ОДНОСЕ НА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОПШТУ ПЛАНСКУ КОНЦЕПЦИЈУ У ПЛАНУ, УКЉУЧУЈУЋИ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА И НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- 1.6. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА БИТНЕ СА СТАНОВИШТА ЦИЉЕВА И ПРОЦЕНЕ МОГУЋИХ УТИЦАЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.

2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

- 2.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ
- 2.2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

3. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА СА ОПИСОМ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

- 3.1. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
- 3.2. ОПИС МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ, ОДНОСНО УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
 - 3.2.1. *МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ*
 - 3.2.2. *УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА И ВРЕДНОСТИ И ПРЕДЕЛА*
 - 3.2.3. *УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА*
 - 3.2.4. *УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ И ДРУГИХ ВЕЋИХ НЕПОГОДА, ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИХ НЕСРЕЋА И РАТНИХ ДЕЈСТАВА*
 - 3.2.5. *СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ ЕФЕКТА, КАТАСТАР ЗАГАЂИВАЧА, МОНИТОРИНГ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОСТАЛЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ*
 - 3.2.6. *СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ТЕХНИЧКЕ И ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ*

4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЕНА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА И ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

- 4.1. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА
- 4.2. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА И ПРОГРАМА (МОНИТОРИНГ)

5.1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА

5.2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ

5.3. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

5.4. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА, ОПИС РАЗЛОГА ОДЛУЧУЈУЋИХ ЗА ИЗБОР ДАТОГ ПЛАНА И ПРОГРАМА СА АСПЕКТА РАЗМАТРАНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ НАЧИНА НА КОЈИ СУ ПИТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ УКЉУЧЕНА У ПЛАН ИЛИ ПРОГРАМ

8. ЗАКЉУЧЦИ ДО КОЈИХ СЕ ДОШЛО ТОКОМ ИЗРАДЕ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ ПРЕДСТАВЉЕНИ НА НАЧИН РАЗУМЉИВ ЈАВНОСТИ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Стратешка процена утицаја на животну средину је инструмент којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји планских решења на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана, и одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину и здравље људи. Она треба да интегрише циљеве и принципе одрживог развоја у плановима, а да се тиме избегну или ограниче негативни утицаји на животну средину и на здравље и добробит локалног становништва.

Израда Стратешке процене утицаја на животну средину се одвија у 3 фазе. Прва фаза представља доношење Одлуке о потреби израде Стратешке процене утицаја на животну средину, након чега се приступа њеној изради а након тога следи трећа фаза, фаза давања сагласности на Извештај.

Стратешка процена утицаја на животну средину ради се са циљем обезбеђивања заштите животне средине и унапређивање одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме, израде и доношења Плана.

Главни њен задатак је да олакша благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на нивоу стратешког доношења одлука о плановима и програмима уважавајући принципе одрживог развоја. Интегрисањем поступка стратешке процене утицаја у процес припреме, израде и доношења Плана омогућава се ефикаснија инструментализација стратешке процене утицаја на животну средину у урбанистичком планирању.

Носилац израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину је АРХ ДИЗАЈН Таткова бр 7, Прокупље, а Извештај је урађен на основу Одлуке о приступању изради Стратешке процене утицаја на животну средину (Одлука о изради Плана детаљне регулације- Одлука Скуштине општине Мерошина о изради Плана детаљне регулације "Солар Баличевац" у Баличевцу, број 350-369 од 29.6.2023.године

Процедура израде Извештаја прати процедуру доношења Плана детаљне регулације, чији је и саставни део. То пружа могућност ефикаснијег и балаговременог деловања на планска решења и то све са циљем заштите и унапређења животне средине на територији планског подручја.

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

План детаљне регулације Плана детаљне регулације "Солар Баличевац" у Баличевцу општина Мерошина (у даљем тексту План или ПДР СОЛАР) је плански документ на локалном нивоу који даје смернице за непосредну примену и разраду планских решења и успоставља оквир за одобравање и реализацију пројеката у погледу локације, природе, обима и услова функционисања. Изради Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину приступа се на основу Одлуке Скупштине општине Мерошина о изради Плана детаљне регулације "Солар Баличевац" у Баличевцу, број 350-369 од 29.6.2023.године ,

План и Извештај о СПУ су урађени у складу са Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 - др. закон и 9/20), Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени Гласник РС", број 135/04 и 88/10), Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања ("Службени гласник РС", бр. 32/2019) и Правилником о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу ("Службени Гласник РС" бр. 22/15).

Плански основ за План и Извештај о СПУ представљају садржан је у Просторном плану општине Мерошина (Службени лист града Ниша" број 78/12, 17/15 и 56/17) и Регионалном просторном плану за подручје Нишавског, Пиротског и Топличког округа ("Сл.гласник РС. Бр.01/13) заједно са Извештајем о стратешкој процени утицаја Просторног плана општине Мерошина на животну средину.

1.1. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА, ПЛАНСКЕ КОНЦЕПЦИЈЕ И ОДНОСА СА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА И ПРОГРАМИМА

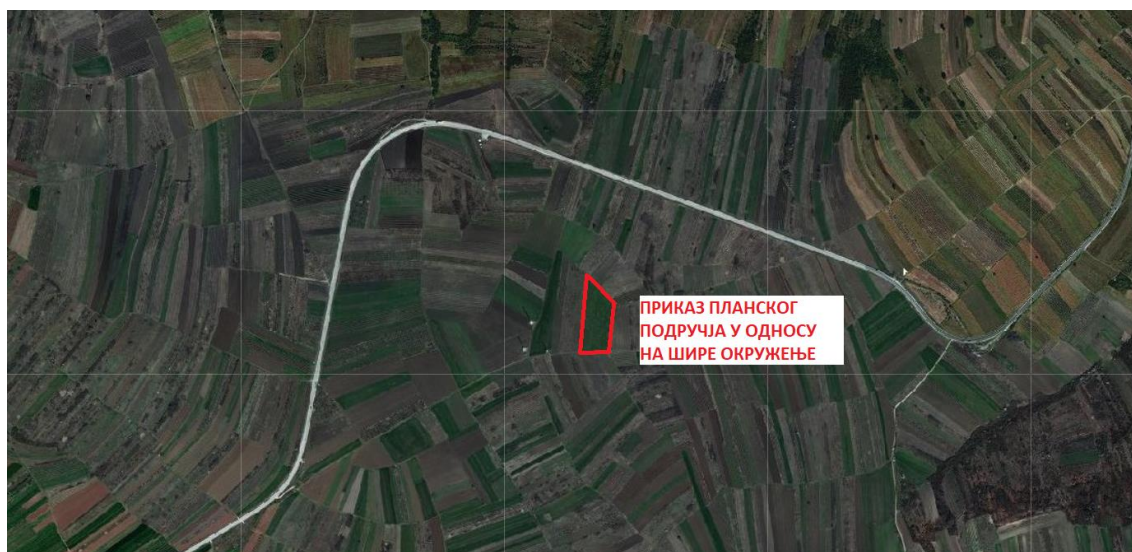
- ОБУХВАТ И ГРАНИЦЕ ПЛАНА

Одлуком о изради Плана дефинисана је оквирна граница Плана која је Граница обухвата планског документа се поклапа са границом катастарске парцеле број 4208 КО Баличевац у општини Мерошина.

Површина планског подручја је 1ha18ar33m2 (11833m2)

Потес у којем се налази подручје зове се "Угар" при врху узвишења под називом "Дебело брдо". Надморска висина терена налази се између 375.46 мнв и 388.43 мнв.

Планско подручје има везу са мрежом јавних путева (државни пут IB реда бр.35.) преко некатегорисног пута на катастарској парцели број 4299 КО Баличевац.

- **САДРЖАЈ, ПОВОД И ЦИЉ ИЗРАДЕ ПЛАНА**

ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

1.0. ОПШТИ ДЕО

- 1.1. ПОВОД И ЦИЉ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА
- 1.2. ОБУХВАТ ПЛАНА
- 1.3. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ
- 1.4. УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНА ВИШЕГ РЕДА
- 1.5. ПОДЛОГЕ И ПРАТЕЋА ДОКУМЕНТАЦИЈА

2. ПОСТОЈЕЋЕ КОРИШЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА

- 2.1. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ ЗЕМЉИШТА
- 2.2. ПРИРОДНА СВОЈСТВА ТЕРЕНА
- 2.3. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА
- 2.4. БИЛАНС ПОСТОЈЕЋИХ И ПЛАНИРАНИХ НАМЕНА

3.0. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

- 3.1. ЦИЉЕВИ УРЕЂЕЊА И ИЗГРАДЊЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА
- 3.2. ПРОСТОРНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРЕДЛОЖЕНОГ РЕШЕЊА
- 3.3. ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ
- 3.4. ПОПИС ГРАЂЕВИНСКИХ ПАРЦЕЛА И ДЕЛОВА ПАРЦЕЛА ЗА ПОВРШИНЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ
- 3.5. УРБАНИСТИЧКИ УСЛОВИ ЗА ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ
- 3.6. САОБРАЋАЈНЕ ПОВРШИНЕ
- 3.7. КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА
 - 3.7.1. Хидротехничка инфраструктура
 - 3.7.2. Електроенергетска инфраструктура
 - 3.7.3. Телекомуникациона инфраструктура
 - 3.7.4. Услови за реализацију инфраструктуре са аспекта заштите простора
- 3.8. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРОСТОРА
 - 3.8.1. Услови и мере заштите животне средине
 - 3.8.2. Урбанистичке мере за заштиту природних вредности и предела
 - 3.8.3. Урбанистичке мере за заштиту културних добара
 - 3.8.4. Мере заштите од елементарних и других већих непогода и услови од интереса за одбрану земље
- 3.9. ИНЖЕЊЕРСКО-ГЕОЛОШКИ УСЛОВИ
- 3.10. МЕРЕ ЗА ЕНЕРГЕТСКУ ЕФИКАСНОСТ ИЗГРАДЊЕ

4.0. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

- 4.1. ОПШТА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА
- 4.2. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОВРШИНАМА ОСТАЛЕ НАМЕНЕ
 - 4.2.1. Правила грађења за станове
 - 4.2.2. Правила грађења за комерцијално производне делатности
 - 4.2.3. Правила грађења за заштитно зеленило
- 4.3. ЗАБРАЊЕНА ГРАДЊА

5.0. СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

5.1. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ

0.	КАТАСТАРСКО ТОПЛОГРАФСКИ ПЛАН СА ГРАНИЦОМ ПЛАНА.....	1: 1000
1.	ПОСТОЈЕЋЕ КОРИШЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА.....	1:1000
2.	ПЛАНИРАНА НАМЕНА ПОВРШИНА.....	1:1000
3.	ПЛАН САОБРАЋАЈА НИВЕЛАЦИЈЕ И РЕГУЛАЦИЈЕ.....	1:1000
4.	ПЛАН ПАРЦЕЛАЦИЈЕ ЈАВНИХ НАМЕНА	1:1000
5.	СИНХРОН ПЛАН ИНСТАЛАЦИЈА.....	1:1000

ДОКУМЕНТАЦИЈА

Одлука Скуштине општине Мерошина о изради Плана детаљне регулације "Солар Баличевац" у Баличевцу, број 350-369 од 29.6.2023.године

- УСЛОВИ ЈКП И ОСТАЛИХ ИНСТИТУЦИЈА
- ИЗВЕШТАЈИ О СТРУЧНОЈ КОНТРОЛИ ПЛАНА

Општи циљеви израде Плана

Циљ израде Плана је обезбеђење планског основа за изградњу и стварање услова за комунално опремање простора неопходном инфраструктуром што би довело до стварања услова за покретање нових инвестиција и развој.

На основу анализе постојећег стања и циљева задатих Одлуком о изради Плана, цео обухват Плана сврстан је у једну целину и једну зону а према претежном начину коришћења земљишта. Целина Б: у оквиру ове целине смештена је зона "производње енергије".

Такође, циљ израде плана је и промена намена земљишта у складу са започетим процесом изградње и потребама изградње производње енергије

Визије и циљеви за доношење Плана се односе на:

- обезбеђење услова за прикључење постојећих и новопланираних објеката на електродистрибутивни систем,
- обезбеђење остале комуналне, инфраструктурне опремљености простора у складу са планираном наменом простора,
- обезбеђење адекватне заштите животне средине, тако да не буду угрожени квалитет вода, земљишта и ваздуха,

- КОНЦЕПЦИЈА УРЕЂЕЊА ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА И ПОДЕЛА НА КАРАКТЕРИСТИЧНЕ ЗОНЕ

На основу анализе постојећег стања и циљева задатих Одлуком о изради Плана, цео обухват Плана сврстан је две целине и више зона према претежном начину коришћења земљишта.

Плана сврстан је у једну целину и једну зону а према претежном начину коришћења земљишта.

Целина Б: у оквиру ове целине смештена је зона "производње енергије".

ОДНОС СА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА И ПРОГРАМИМА

При процени могућих утицаја стратешког карактера Плана на животну средину, морају се у обзир узети планови вишег реда и планови од значаја за предметни План, због обавезујућих смерница које морају бити имплементирани у предметни План. На то обавезује једно од начела стратешке процене утицаја - начело хијерархије и координације на свим нивоима. Усвајање обавезујућих смерница Просторног плана Републике Србије је обавезно и представља услов за обезбеђивање узајамне координације надлежних и заинтересованих органа у поступку процене утицаја стратешког карактера, израде Стратешке процене утицаја Плана и исходовање сагласности на Стратешку процену, кроз консултације, обавештавања и прибављања мишљења на План и Стратешку процену. Еколошки извештај о могућим утицајима Плана мора да обезбеди информације о вези са другим плановима од значаја и циљевима заштите животне средине датим у тим плановима, као и начин на који су ти циљеви узети у обзир при изради Стратешке процене.

Планови и остали документи вишег реда од значаја за Просторни план јединице локалне самоуправе Мерошине и Стратешку процену утицаја на животну средину:

- Просторни план Републике Србије 2021-2035
- Регионални просторни план за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа,
- Просторни план општине Мерошина

Према **Просторном плану Републике Србије 2021-2035.**, а у складу са својим положајем и другим одликама, општина Мерошина припада регији Нишавског округа

Припрема трећег ППРС започела је 2019. године. Доноси се за период од 15 година (од 2021. до 2035. године). За разлику од претходна два ППРС, ово је период промена у систему просторног планирања који се прилагођава јачању улоге тржишта у управљању развојем. Након периода бројних секторских стратегија, започео је процес консолидације система јавних политика. Још увек није јасно у којој мери ће процес консолидације имати утицаја на просторну и секторску координацију јавних политика. Први напори указују на уједначавање садржаја јавних политика, али и на испољен недостатак концепције дугорочног развоја што се може неповољно одразити на дугорочну заштиту и резервисање простора, посебно за намене од националног интереса/значаја. Наставља се интензивна припрема за приступање ЕУ и коришћење расположивих европских и међународних фондова, и јача прекогранична и транснационална сарадња. У основи, трећи ППРС се наслања на најбоље, проверене одреднице стратешког, концептуалног и методолошког оквира и на начин исказа планских решења која су постављена у претходним ППРС.

У области коришћења земљишта, општина Мерошина припада Нишавском округу, кога одликује висок удео пољопривредног земљишта и сасвим мали удели изграђеног и водног земљишта.

Општина Мерошина је означена као демографски крајње угрожено подручје, што је најнеповољнија ознака по подели општина у Србији према демографском ресурсу. Општина Мерошина је означен као мањи урбани центар, који припада функционалном подручју Ниша.

Кроз општину Мерошина пролазе два правца на траси Ниш - Приштина од већег значаја - државни пут I реда пруга. Као важна планска мера предвиђа се изградња аутопута на истој траси.

Регионални Просторни план за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног

округа - У области управљања комуналним отпадом предвиђа се систематско затварање, ремедијација и рекултивација постојећих општинских депонија и изградња 1 трансферстанице на територији општине Мерошина

На пољу заштитених природних и културних добара на подручју општине Мерошина учува се низ потенцијала везаних за подручје општине на датом пољу и њему блиском пољу туризма:

- постојање неколико важних места са значајним природним добрима
- Облачинско језеро, поред истоименог насеља на 17. км. од Ниша, површине 23 ха, богато рибом, углавном шараном и тостолобиком. Постоји могућност бављења спортовима на води, скијање и једрење, као и спортски риболов итд. Травнати терен за велики фудбал, терен са вештачком травом, асфалтни терени за мале спортове и 4 тениска терена су такође у понуди овог комплекса.
- -Крајковачко језеро, је северно од истоименог насеља и села Падина, у подножју Малог Јастрепца. Вештачка акумулација намењена водоснабдевању подручја општине Мерошина здравом пијаћом водом, али све више привлачи туристе својим крајоликом и осталим вредностима.
- Близина шуме, разноврсност биљног и животињског света, могућност за ловни и риболовни туризам у незагађеној природи, изразита „ружа ветрова“, погодна за једриличарски спорт и традиционална љубазност људи, чине туристичке потенцијале ових дестинација изражене и кроз могућност развоја сеоског туризма, који постаје све популарнији.
- Туристичке атракције:
- Археолошко налазиште „Кулина“ код села Градиште, на коме су видљиви трагови античке епохе, где је 1958. године пронађен део бронзане статуе византијске царице Теодоре, Јустинијанове жене. Бронзана глава потиче из 6. века. Археолошки институт из Београда је ископавањима на Кулини 1969. и 1970. године установио да је на овом локалитету постојало византијско утврђење димензија 120 x 75 метара са пратећим објектима из тог времена, грађеним искључиво од опеке.
- Због изузетног значаја, локалитет Кулина је решењем Завода за заштиту споменика културе у Нишу проглашен спомеником културе 1969. године.

- Споменик партизанима погинулим на Малом Јастрепцу и локалитет „Таткова земуница“, обележје је од камених статуа већих размера које симболизују страдање бораца Топличког одреда на Малом Јастрепцу, пре свих Никодија Стојановића – Татка и његових сабораца, који су августа 1942. године извршили самоубиства у земуници, претходно уништивши поверљив материјал који би могао користити непријатељу, а себе самоубиством спасили мучења које им је било намењено.
- Манастири и цркве (храмови) настали на темељима из периода Средњег века, обнављани и рестаурирани крајем 19. и у 20. веку:
- -Манастир Св. Јована на Малом Јастрепцу, 1,5 км. северно од Сибовца, засеока села Крајковац, једини сачуван манастир из Средњег века, на чијим је ископинама у XIX веку подигнута нова црквица. Он је био духовни центар и средњовековно жариште просвете и културе за читав горњи Добрич.

Извод из Просторног плана јединице локалне самоуправе Мeroшина

Просторни план општине Мeroшина (Службени лист града Ниша" број 78/12, 17/15 и 56/17)

Опис и одређење намена простора

Према Просторном плану, обухват плана налази се на пољопривредном земљишту предвиђеном за ливаде и оранице, у долиномском микрорејону.

Смерницама за спровођење плана, одређено је да ће се урбанистички планови и пројекти радити у складу са концепцијом, смерницама, планским решењима коришћења, уређења и заштите планског подручја, а на основу утврђених правила уређења и грађења. Обухват сваког појединачног урбанистичког плана и урбанистичког пројекта биће утврђен катастарским парцелама приликом доношења Одлуке о његовој изради.

Планска решења просторног развоја (2.)

Грађевинско подручје (2.1.)

Грађевинско подручје обухвата уређене и изграђене делове насеља и засеока, неизграђени део планског подручја одређен за заштиту, уређење или изградњу објекта, као и земљиште намењено инфраструктурним коридорима и објектима.

Границе грађевинског земљишта за просторе и зоне директне примене плана, прецизно су дефинисне на нивоу парцела у шемама уређења насеља, док ће се за просторе и зоне у којима је предвиђена даља урбанистичка разрада, границе прецизније дефинисати приликом доношења Одлуке о изради урбанистичких планова и урбанистичких пројеката.

Заштита, уређење, коришћење и развој природних система и ресурса (2.2.)

Планом се регулише заштита, уређење, коришћење и развој: пољопривредног земљишта, шума и шумског земљишта, вода и водног земљишта и геолошких ресурса.

Основна планска решења у погледу коришћења и заштите пољопривредног земљишта као природног ресурса су ослоњена на следеће пропозиције: Заштита најквалитетнијег пољопривредног земљишта као природног ресурса и потенцијала за развој пољопривреде и то првенствено у долини Крајковачке реке, Југбогдановачке реке, Јужне Мораве и њихових притока, као и поред државних путева II реда; Примена мера строге заштите од пренамене пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, посебно у долинама река, на уравњеним платоима и местимично у брдско-планинским крајевима;

Заштита квалитета вода спроводиће се у оквиру интегралног јужноморавског регионалног система водотока, применом технолошких, водопривредних и организационо-економских мера. Основна планска решења у циљу заштите вода и водног земљишта су: Потпуна санитација насеља и изградња канализационих система за одвођење употребљених и атмосферских вода и њихово контролисано испуштање у водопријемнике након пречишћавања; Заштита од поплава применом хидротехничких и организационих мера.

Организационо-економским мерама је потребно спречити грађење нових урбаних, привредних и инфраструктурних садржаја у зонама угроженим од поплава.

Просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система и повезивање са регионалним инфраструктурним мрежама (2.5.)

Саобраћај (2.5.1.)

Инфраструктура општине је кључни предуслов приступа и опремања свих насеља и искоришћења компаративних предности општине, као и један од основних услова квалитета живота становника. Основна планска решења односе се на: Повећање саобраћајне доступности планског подручја државним путевима I реда, Комплетирање мреже (реконструкција и изградња), модернизација, рехабилитација и појачано одржавање на државним путевима II реда, Реконструкција локалне путне мреже, Изградња нове локалне путне мреже

Водопривредна инфраструктура (2.6.2.)

Водоснабдевање

Сва насеља у општини снабдеваће се са регионалног система "Селова", у оквиру кога је за то подручје предвиђено обезбеђење количина од 100 l/s, у које би били интегрисани и постојећи водоводни системи. У првој фази ће се снабдевање насеља вршити са локалних изворишта подземних вода, а они ће се задржати и касније, са одговарајућом заштитом, као резервни систем, односно за потребе коришћења техничке воде у пољопривредне и друге сврхе. Овде се најпре мисли на постојеће извориште из алувиона Крајковачке реке, из два бушена бунара на локацији јужно од моста на Крајковачкој реци, дуж пута Ниш - Прокупље. Остала насеља се снабдевају захватањем воде из копаних бунара из плитких локалних издани, који немају ни резервоаре ни сеоску дистрибутивну мрежу.

Каналисање

Каналисање отпадних вода са подручја општине Мерошина одвијаће се сепаратним системом канализације. Развој каналисања на подручју општине одвијаће се сходно сливним подручјима. Употребљене воде сакупљаће се јединственим системима за одговарајуће групе насеља, односно за појединачна насеља и након пречишћавања испуштати у најближи водоток. Пре испуштања потребна је изградња ППОВ (постројење за пречишћавање отпадних вода) у већини насеља, односно групама насеља.

Употребљене воде сакупљаће се јединственим системима за групе насеља међу којима је и насеље Баличевац. Индустијске отпадне воде, које садрже опасне материје, подвргаваће се предтретману пре упуштања у јавне канализационе системе.

Енергетска инфраструктура (2.6.3.)

Основна стратегија даљег развоја електроенергетског система је да створи оптимално решење сигурног, квалитетног и економичног снабдевања електричном енергијом потрошача на територији општине Мерошина.

Развој електроенергетике засниваће се на изградњи и доградњи дистрибутивних водова и трафостаница 35 kV и 10 kV за сигурније задовољење све већих потреба потрошача. Мрежа 10 kV у највећем делу територије општине Мерошине изводиће (задржати) се као надземна и као "антенска", сем у насељу Мерошина, где ће се градити као кабловска - "затворена" са радом у "отвореном прстену".

За потребе обезбеђења електричне енергије за све кориснике у захвату Просторног плана извршиће се даља доградња и реконструкција постојеће електроенергетске мреже 10 kV (далеководи 10 kV и трафостанице 10/0,4 kV) и изградња нових извода 10 kV из трафостанице 35/10 kV.

Обновљиви извори енергије

Просечна годишња вредност дневне енергије сунчевог зрачења на територији општине износи од више од 4.0 до 4.2 kWh/m²/дан (хоризонтална мерна површина), а вредности се крећу од 4.6 до 4.8 kWh/m² (мерна површина под углом 30⁰ према југу), тако да подручје плана спада у подручја повољна за експлоатацију енергије сунца. Неопходно је урадити студије, техноекономске анализе и мерења које ће показати исплативост великих инвестиција у овај вид обновљивих извора енергије, као и најповољније локације за изградњу у захвату Просторног плана.

Пропозиције заштите животне средине предела, природних и културних добара (2.7.)

Пропозиције заштите животне средине (2.7.1.)

Заштита животне средине подразумева спровођење мера за очување квалитета и побољшање квалитета свих параметара животне средине. Применом мера заштите животне средине ефекти негативних тенденција идентификованих у простору биће кориговани у правцу побољшања квалитета појединих елемената животне средине, а применом свих расположивих инструмената спречиће се њихово ширење ван утврђеног планског оквира.

Пропозиције заштите, уређења и унапређења предела (2.7.2.)

Заштита, уређење и унапређење предела огледа се у очувању карактера, структуре и разноврсности предела, обезбеђењу несметаног функционисања природних појава и процеса у природним пределима и заштити културног предела. У том смислу, усмеравање развоја ће сезаснивати на одржају историјског континуитета у формирању одређених делова простора као препознатљивих структура, па је при извођењу интервенција неопходно поштовати интегритет положаја и везе са физичким окружењем и одржати специфичност предела.

Пропозиције просторног развоја (3)

Правила уређења (3.1.)

Правила уређења и грађења доносе се за делове територије планског подручја за које није предвиђена даља разрада урбанистичким плановима на основу члана 20. тачка 5. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09 и 24/11), у даљем тексту Закон.

Пољопривредно земљиште (3.1.1.)

Обезбеђује се заштита пољопривредне, еколошке, рекреативне и пејзажно-естетске функције пољопривредног високог бонитета дуж саобраћајних коридора. Не дозвољава се стамбена и друга изградња на обрадивом пољопривредном земљишту прве, друге, треће, четврте и пете катастарске класе, осим изузетака забране у складу са Законом о пољопривредном земљишту.

Грађевинско земљиште (3.1.2.)

Електроенергетика:

Локација нових и реконструкција постојећих трафостаница 10/0,4 kV решиће се посебном урбанистичком и техничком документацијом. Величина парцеле за трафостаницу 10/0,4 kV износи до 5,5x6,5m. За изградњу трафостаница непосредне локације и величина парцела утврђују се конкретном разрадом, тако да буду испуњени следећи услови:

Изградњу ваздушних и кабловских водова 10 kV и 0,4 kV изводити према техничким прописима дефинисаним одговарајућим Правилницима.

Прикључивање објеката на електроенергетску мрежу изводити према условима надлежних електродистрибутивних предузећа и техничким прописима.

Обновљиви извори енергије:

Постојећи законски оквир који се непосредно односи на припрему документације и изградњу ОИЕ чине прописи из подручја енергетике, водопривреде, пољопривреде, уређења простора и изградње објеката, заштите животне средине и имовинско-правних односа.

За све пројекте везане за изградњу обновљивих извора енергије неопходно је, у складу са "Листом пројеката за које је обавезна процена утицаја" и "Листом пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину" ("Службени гласник РС", бр. 114/08) и другим законима везаним за заштиту животне средине, утврдити да ли постоји потреба за израду Студије о процени утицаја на животну средину.

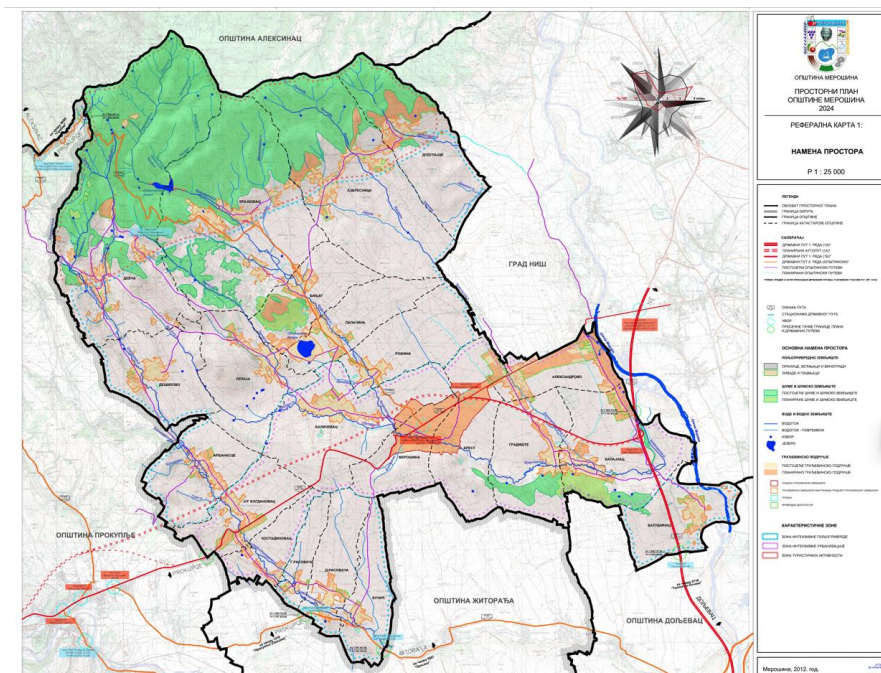
Локације соларних електрана ће се одредити накнадно, након даљих истраживања, испитивања и утврђивања економске исплативости. Дозвољена је изградња соларних електрана на локацијама у захвату Просторног плана које испуњавају услове у складу са одредбама Просторног плана и закона, осим у зонама заштите простора са режимом заштите I степена, где је изградња забрањена и II степена, где је ограничена.

За потребе изградње објекта ветрогенератора и соларних фотонапонских постројења (соларних електрана) и постројења за биомасу предвиђена је даља разрада Плановима детаљне регулације. За објекте снаге мање од 1 MW, предвиђена је разрада урбанистичким пројектима.

Критеријуме енергетске ефикасности треба уважити код пројектовања и избора опреме постројења, а касније и приликом коришћења и одржавања свих објекта обновљивих извора енергије.

Извод из Графичког дела ППО МЕРОШИНА

(Службени лист града Ниша" број 78/12, 17/15 и 56/17)

1.2. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ НА КОЈЕ СЕ ИЗВЕШТАЈ ОДНОСИ

1.2.1. ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА АСПЕКТА ПРИРОДНИХ УСЛОВА

СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Потес у којем се налази подручје зове се "Угар" при врху узвишења под називом "Дебело брдо". Надморска висина терена налази се између 375.46 мнв и 388.43 мнв.

Планско подручје има везу са мрежом јавних путева (државни пут IB реда бр.35.) преко некатегорисног пута на катастарској парцели број 4299 КО Баличевац.

У непосредној близини планског подручја постоје три објекта, базне станице мобилне телефоније и то: објекат на катастарској парцели број 4205/2 КО Баличевац на удаљености од око 80м од најближе тачке планског подручја, објекат на катастарској парцели број 4109 КО Баличевац на удаљености од 140м и објекат на катастарској парцели број 4099 КО Баличевац, удаљен око 125м

У близини подручја постоји изграђен 10Кv далековод електроенергетске мреже. У близини нема изграђених објеката ни мрежа остале комуналне инфраструктуре.

У планском подручју нема шума ни водених површина.

Постојећи начин коришћења земљишта је пољопривредно земљиште 4.класе.

Природни услови и ресурси

Геолошку грађу терена обухвата плана чине 4 различитих геолошких комплекса и то: полуvezани и vezани седиментни комплекс (глине, глинци, лапорци, брече, пешчари, конгломерати итд.); карбонатни комплекс (масивни кречњаџи, доломити); магматски комплекс (андезити, дацити, порфирити, пегматити итд.); и метаморфни комплекс (гнајсеви, микашисти, кварцни шкриљџи итд.)

Подручје Плана се налази на сеизмички активном подручју за повратни период од 500 година у зони 7° MCS.

Подручје Плана карактерише континентална клима са изражена сва 4 годишња доба.

На подручју обухваћеном границама Плана није успостављен мониторинг квалитета животне средине. У одсуству прецизних података, оцена стања животне средине на подручју плана даје се на основу увида у постојеће стање природних и створених вредности на терену и у постојећу документациону основу.

Квалитет ваздуха

Негативан утицај на квалитет ваздуха на предметном подручју имају:

- Индивидуална ложишта и котларнице на чврсто гориво у зимском периоду године,
- Саобраћај на државним и општинским путевима,
- Индустриски и радни комплекси.

Позитиван утицај на квалитет ваздуха има чињеница да се око обухвата Плана простира шумско и пољопривредно земљиште у већем делу инфраструктурних коридора .

Индивидуална ложишта стамбених и радних објеката представљају тачкасте изворе загађења сасезонским карактером емисије. Сагоревањем чврстих горива у ложиштима долази до емисије ЦО₂, чађи и седиментних материја, који у зависности од густине насељености могу довести до оптерећења животне средине у зимском делу године.

Саобраћајне активности представљају мобилни извор загађења на државним и општинским саобраћајницама у обухвату плана. Саобраћај представља извор загађења ваздуха које настаје емисијом продуката потпуног и непотпуног сагоревања горива и мазива, хабања гума и металних склопова и корозије.

Негативни утицаји на животну средину пореклом од одвијања саобраћаја зависе од обима, структуре и карактеристика саобраћаја, климатских услова и карактеристика саобраћајнице.

Сезонска загађења се везују за одређена годишња доба и карактерисана су великим концентрацијама загађујућих материја које се јављају у кратким временским периодима.

Случајна загађења се одлукују тренутним високим концентрацијама загађујућих материја које сене могу ни временски ни просторно предвидети.

С обзиром да се на осталом сеоском делу териорије мерења се не врше, генерално се закључује да је квалитет ваздуха у зони Планског подручја, с обзиром на број тачкастих извора загађења (ложишта), нижи интензитет саобраћаја и морфолошке и микроклиматске одлике терена, знатно бољи него у градском ткиву, али да узимајући у обзир локалне природне спецификуме, који условљавају микроклиму на планском подручју (магловитост, низак ваздушни притисак, тишине без ветра и сл.), емисија штетних супстанци може имати незнатни синергијски и кумулативни ефекат, јер се загађења из града шире на околину.

КВАЛИТЕТ ВОДА

Највећи загађивач подземних и површинских вода на подручју Плана и његове околине су отпадне воде. Отпадне воде су по пореклу санитарне (атмосферске и фекалне). У атмосферским водама, које настају као резултат атмосферских падавина и вода од прања дворишта и саобраћајница могу се наћи нитрати, сулфати, хлориди, честице чађи, чврсти органски и неоргански отпаџи, уља, нафта и низ других органских једињења. Ове воде теку површински или пониру и филтрирају се кроз земљиште (загађивачи подземне воде). Подземне воде се загађују и спирањем са саобраћајних површина, депонија отпада итд.

Степен загађења воде зависи од порекла отпадних вода и услова у којима су оне настале (врсте и величине насеља, потрошње и начина коришћења воде у домаћинствима, количине атмосферских падавина итд.).

Одвођење употребљених и атмосферских вода регулисано је на територији општине Меровина , тако што се прикупљање и одвођење ових вода врши сепаратним системом канализационе мреже са упуштањем у реку Крајковац без претходног третмана пречишћавања. Употребљена вода са третираног подручја се канализационом мрежом одводи колекторима пречника од Ø200mm до Ø300mm дужине око 15km, а атмосферска канализациона мрежа је занемарљива и своди се на колекторе пречника од Ø400mm до Ø800mm, Са осталог дела плана, оборинске воде отичу слободно по терену. Остали корисници оријентисани су на локалне системе у виду септичких јама, што представља опасност за водоснабдевање низводних насеља због могућности неконтролисаног инфилтрирања употребљених вода из септичких јама у околину.

Канализација отпадних вода са подручја Плана развијаће се и на даље као сепаратни канализациони систем, који је оцењен као најпогоднији у зависности од морфолошких услова евакуационог подручја и карактера рецепијената. Одвођење атмосферских вода у већем делу подручја је површинско или са отвореним каналима према водотоцима. Планира се изградња канализације за атмосферске Подземне и површинске воде се загађују и због неконтролисане употребе агрохемијских средстава у пољопривредној производњи на околном пољопривредном земљишту,

На подручју Плана до сада није успостављен систем мониторинга квалитета вода, тј. нису вршена мерења квалитета површинских и подземних вода.

Извори загађења вода са сеоских и насељских подручја која немају индустријских погона су: неконтролисано испуштање отпадних вода (фекалне, атмосферске), неконтролисано одлагање отпада, поред путева, на пољопривредном земљишту, у близини речних токова, приобаљима, Искуствено се може рећи да воде које се испуштају из обухвата Плана преко септичких јама или директно у подземље, карактерише висока концентрација суспендованих материја и висока вредност БПК5 и ХПК, као и нерастворене органске материје, патогене клице, средства за прање (детерџенте и сапуне), што је у највећој мери резултат фекалних вода из домаћинства.

КВАЛИТЕТ ЗЕМЉИШТА, ВЕГЕТАЦИЈЕ И УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Један од основних узрока загађивања земљишта на подручју Плана је неодговарајућа примена агротехничких мера (вештачка ђубрива и пестициди), неорганизовано сакупљање чврстог и комуналног отпада, неадекватно третирање отпадних вода, као и велики број дивљих депонија.

Земљиште на подручју Плана се загађује и нерегулисаним каналисањем отпадних вода, што такође узрокује и загађење површинских и подземних вода. Тиме се утиче на измене хемијског састава земљишта и таложење различитих отрова у тлу. Ове супстанце временом продиру у подземне воде и биљке, а посредно доспевају и у организам стоке, те, напослетку, и људи.

Највећи део проучаваног терена Плана и околине покривен је ПОЉОПРИВРЕДНИМ ЗЕМЉИШТЕМ . Благе падине и заравни претворене су у обрадиве површине, њиве, воћњаке, ливаде и пашњаке. Зона око Плана углавном је обрадива и сливање површинских вода са ових терена је интензивније у поређењу са оним делом терена који је покривен шумским покривачем, а може да утиче и на контаминацију терена средствима за третирање пољопривредних површина.

Са садашњом структуром и обимом пољопривредне производње ниво примене минералних ђубрива и других средстава је изузетно низак, тако да има занемарљив утицај на загађивање земљишта.

На загађивање тла, осим непланске изградње и неадекватне урбанизације, доминантно утичу:

- неадекватно депоновање чврстог отпада;
- друге непланске активности (неконтролисано одлагање чврстог и течног отпада дуж саобраћајница и сл.);
- утицај саобраћаја (површинске воде са коловоза, таложење издувних гасова, Pb и CaCl₂ у зимском периоду).

НИВО БУКЕ

Мерења буке и вибрација нису вршена на подручју Плана, па се закључци о интензитету буке пореклом од саобраћаја могу само проценити. С обзиром да се не ради о интензивном саобраћају, бука изазвана овим путем, иако је на понеким деоницама повишена, је занемарљива.

За простор Планског подручја би се могло рећи да је са изузетно ниским нивоом буке, изузев на потезу којим води државни пут, где је саобраћај главни извор буке. Иако је Планско подручје у шумовитом и природно очуваном пределу, бука се нарочито појављује као последица повећаног саобраћаја моторних возила, али и пољопривредних машина у време пољских радова.

ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ И НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

На планском подручју према добијеним условима и подацима надлежних служби нема заштићених природних добара, нити заштићених ни евидентираних непокретних културних добара.

1.3. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБЛАСТИМА ЗА КОЈЕ ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ ДА БУДУ ИЗЛОЖЕНЕ ЗНАЧАЈНОМ УТИЦАЈУ

На територији Планског подручја и општине Мерошина у целини не врши се континуирано, свеобухватно ни комплексно праћење стања квалитета ваздуха ни вода, нити повремена мерења карактеристичних (параметара) загађивача из саобраћаја (угљен моноксид, оксиди азота, формалдехид и олово).

На територији Планског подручја не врши се континуирано праћење нивоа буке у животној средини.

Проблеми животне средине, који су уочени на терену или би се могли појавити услед реализације планираних намена, морају бити решени на адекватан начин у планском периоду. Планирана изградња комерцијално – производних и стамбених објеката и објеката дургих компатибилних намена, као и објеката саобраћајне и комуналне инфраструктуре може имати утицаја на сегменте животне средине: ваздух, воду, тло и живи свет, као и повећање буке у насељу и његовој околини, углавном на главним саобраћајним правцима и следећим зонама:

- простор директног запоседања објекта (где ће бити саграђени објекти). На том простору спроводе се грађевински радови који директно утичу на живи свет и околину.

- саобраћајне активности могу довести до појаве негативних утицаја у животној средини, утицај на квалитет ваздуха, вода и земљишта и повећан ниво буке (у зависности одстања саобраћајница и интензитета саобраћаја). Такође, удесне ситуације (изненадне неочекиване појаве), представљају потенцијалну опасност по стање чинилаца животне средине и здравља становништва (директно – локалног и индиректног за становништво ширег окружења);
- локације које још увек нису опремљене мрежама фекалне и атмосферске канализације, као и локације на којима се неконтролисано одлаже отпад, што узрокује загађење земљишта – у будућности се планира решење овог недостатка, али до тог момента ове зоне остају угрожене.

1.4. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПЛАНУ И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ

Током израде Плана разматрана су бројна питања и проблеми развоја Планског подручја који су налагали анализирање постојећег стања, потенцијала, ограничења, инвеститорских намера, планских решења суседних подручја, услова који су за потребе израде овог Плана добијени од стране заинтересованих органа и организација, а током израде Плана и Стратешке процене утицаја у више наврата су обављане конултације и усклађивања плански решења са надлежним органима.

У Плану су идентификовани кључни проблеми заштите животне средине на основу увида у стање и података добијених са терена, затим из извештаја мониторинг система надлежних органа и бројних извештаја и стратегија.

На основу категоризације животне средине, дефинисане су мере заштите животне средине у складу са праксом процене утицаја просторних планова на животну средину и то по следећим областима: (1) заштита ваздуха; (2) заштита и коришћење вода; (3) заштита земљишта; (4) управљање отпадом (5) заштита од удеса; (6) мониторинг и остале активности на заштити животне средине.

На подручју плана забрањена је изградња објеката који би својим постојањем или употребом непосредно или на други начин угрожавали живот, здравље и рад људи у насељима или пак угрожавали животну средину. Забрањено је уређивање и коришћење земљишта које би могло имати штетне последице на живот, здравље и рад људи, односно штетне последице на окружење.

Могуће физичке промене изазване изградњом и радом објеката на планском подручју – физичке промене односе се на изградњу објеката у складу са условима заштите, тако да уколико се планска решења и услови заштите доследно спроводе, могући су мањи утицаји на самом извору и то претежно позитивног карактера. Имајући у виду вишекритеријумску процену утицаја, прелиминарна процена се односи на свеукупне позитивне ефекте, који се састоје у томе да се ради о очекиваним социо-економским ефектима и неопходности подстицања развоја на планском подручју.

Коришћење природних ресурса у току изградње или рада објеката на планском подручју - У случају изградње путне инфраструктуре, користиће се материјали из локалних извора (каменоломи и локална позајмишта), које је потребно после експлоатације рекултивисати. Планом није експлицитно предвиђено коришћење других природних материјала, али је сасвим реално очекивати да ће се у будућој изградњи, пре свега у сеоским подручјима, користити природни материјали у складу са традиционалном архитектуром. Може се закључити да је на овај начин посредно предвиђено коришћење природних материјала (дрво и камен) за грађење, адаптацију и санацију постојећих објеката, као и архитектонско обликовање предела.

Коришћење, складиштење, транспорт, руковање или производња штетних материја - На планском подручју нису планиране активности којим би се производиле штетне материје. Такође, није предвиђено коришћење, транспорт штетних материја, као и руковање или евентуално складиштење токсичних материја. Могућа је продукција амбалажног отпада, који уз адекватно управљање неће представљати значајнији притисак на животну средину. Такође, не може се пренебрегнути чињеница да ће се по примарном и секундарном разврставању отпада и његовом даљем класирању, преостали део који ће се депоновати. Према прелиминарним проценама структуре, као и количине отпада, не очекује се присуство штетних материја, односно продукција токсичних или других опасних материја.

Могућност стварања отпада током изградње или рада објеката на планском подручју - Са повећањем стандарда очекује се продукција амбалажног отпада. Адекватним управљањем отпадом, то неће представљати оптерећење за животну средину, јер ће се овај отпад у највећој мери рециклирати. Планом се предвиђа увођење новог система управљања отпадом, где би се сада сеоска насеља која су изузета из организованог система прикупљања отпада активно укључила. Планирано је повећање количина отпадних вода за које је планирана изградња одговарајуће инфраструктуре – канализациони системи, водонепропусне јаме, са одговарајућим системом за пречишћавање вода.

Могућност загађења ваздуха – С обзиром на положај државног пута постоји могућност загађивања ваздуха, полазећи од претпоставке о повећању обима саобраћаја као и изградњи путне инфраструктуре, које је локалног карактера и последица је изградње нових комерцијално – производних и стамбених објеката.

Друга загађења ваздуха су могућа локално, на самом извору, у случају загађивање ваздуха из ложишта приликом коришћења чврстих и течних горива у индивидуалним ложиштима. Опасне и токсичне материје се могу јавити изузетно, у случају да се нелегално обавља транспорт тих материја преко планског подручја и евентуално у случају акцидента приликом тог транспорта, односно уколико се не примењују прописи.

Могућност појаве буке и вибрација, светлосног, топлотног или електромагнетног зрачења

- У редовном раду објеката, није могућа појава бука, вибрација, топлотног, јонизујућег или нејонизујућег зрачења. Мања електромагнетна зрачења, у складу са дозвољеним вредностима, су могућа на самом извору електроенергетске инфраструктуре (објекти трафостаница и водови), у чијем раду се примењују редовне мере и услови заштите. Такође. Могућа је појава електромагнетног (нејонизујућег) зрачења као последица рада базних станица мобилне телефоније, као и других уређаја који емитују радио таласе.

Могућност загађења земљишта - Планом нису предвиђена решења која би имала негативан утицај на земљиште. Могуће акцидентално и намерно локално загађење услед непридржавања поступака у раду привредних објеката и сл.

Могућност акцидентата током изградње или рада објеката - Могући су акциденти на самом извору, који немају значаја за животну средину, али могу угрозити живот и здравље непосредних извршилаца, при изградњи објеката. Применом мера заштите на раду се могуће акциденталне ситуације спречавају и вероватноћа њиховог јављања се своди на минимум.

Могуће социјалне промене (демографске, традиционални начин живота, запосленост) - Очекују се позитивни ефекти у будућем просторном развоју, реализацијом планских решења, као и евентуалном реализацијом других решења која у овом тренутку нису била директан предмет плана. Очекују се позитивни ефекти примене плана, ствара се могућност да дође до унапређења традиционалног начина живота и да се изграде нови привредни комерцијално - производни капацитети. Овим планом се очекују директни социјални позитивни ефекти повећањем запослености, као и подстицањем пољопривредне производње што је од значаја за целу општину.

Други фактори од значаја за заштиту животне средине - Планским решењима предвиђа се изградња у грађевинском рејону, односно рационално се планирају грађевинске површине, тако да неће бити негативних последица услед евентуалне конверзије пољопривредног и других категорија земљишта у грађевинско.

Проблем управљања отпадом, управљање отпадним водама на предметном подручју, су у директној зависности од обезбеђивања финансијских средстава, тако да је обезбеђивање економске и социјалне одрживости спровођења прописаних режима приоритет у наредном периоду.

Загађеност ваздуха је изражена углавном дуж главних путних праваца, али нема квантитативних података о појединачним конкретним изворима, који највише доприносе загађењу. Стога су оцене квалитативног карактера, али ће се у будућности кроз мониторинг услоставити праћење индикатора животне средине у складу са прописима.

Посебна пажња у току израде Извештаја усмерена је ка могућностима заштите и унапређења природних вредности, као и квалитета тла, подземних и површинских вода и живог света од неповољних утицаја. Требало би имати у виду, да ће норме за заштиту животне средине из европског законодавства, које ће се уграђивати у домаће законодавство у будућем периоду дати оквир за превенцију загађивања на самом извору, применом мера, нових технологија и бољом организацијом у производном процесу.

1.5. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА КОЈА СЕ ОДНОСЕ НА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОПШТУ ПЛАНСКУ КОНЦЕПЦИЈУ У ПЛАНУ, УКЉУЧУЈУЋИ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА И НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Кроз стратешку процену сагледане су две основне варијанте плана . Једна да се план не реализује, а друга да се реализује.

Задржавање постојећег стања тј. нереализација ПДР-а сматра се варијантом нереализације Плана и ова повлачи за собом одржавање недовољно развијене инфраструктуре, недостатак појединих јавних садржаја и услуга, недовољно развијену и квалитетнију инфраструктурну матрицу у Планском подручју, даље загађивање животне средине, поготово тла и подземних вода и др.

Ово све генерално води задржавању и деградацији лошијег стандарда живљења на овом простору, али и укупним губитцима општине Мерошина у целини због неодговарајућег или недовољно ефикасног коришћења постојећих ресурса простора, у првом реду, привредног развоја, земљишта и објеката и средстава у функцији привредног развоја и пољопривреде, али и подручја минералних извора који се не користе у складу са санитарним нити еколошким захтевима.

У **варијанти реализације Плана** просторни развој би се одвијао према правилима уређења и грађења из Плана, уређење и изградња соларног парка и комунално опремање простора би се спроводило на одговарајући начин. Саобраћајно и инфраструктурно опремање и могућности изградње објеката ће обезбедити квалитетне услове обављања делатности на Планском подручју, а кроз спровођење мера заштите ће обезбедити унапређење стања животне средине, природних и културних вредности, као и услове за њихово даље унапређење и заштиту у условима реализације планских решења.

Приказ планске концепције у предметном Плану дат је у поглављу 1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ овог Извештаја о СПУ.

1.6. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА БИТНЕ СА СТАНОВИШТА ЦИЉЕВА И ПРОЦЕНЕ МОГУЋИХ УТИЦАЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.

Током израде Плана, као и Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, обављене су консултације са представницима заинтересованих органа и организација, чиме је постигнут висок степен усаглашености планских решења. Такође, у поступку израде Плана прибављени су и сви неопходни услови надлежних органа и организација.

У складу са одредбама члана 11. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину надлежни орган локалне самоуправе у припреми одлуке о изради стратешке процене, извршио је претходне консултације и усаглашавање ставова заинтересованих органа и организација, органа локалне самоуправе, корисника простора и других субјеката. Истовремено, прибављена су мишљења органа надлежног за послове заштите животне средине. У консултацији током израде Плана и предметног Извештаја консултовани су обавезујући услови надлежних институција, Завода за заштиту природе Србије, Завода за заштиту споменика културе, програми, подаци и услови јавних комуналних предузећа и други одговарајући пројекти и програми који индиректно третирају проблематику заштите животне средине.

Сви услови који су добијени од надлежних органа испоштовани су приликом израде Плана и уграђени у одговарајућа планска решења.

Током израде Плана и овог Извештаја о СПУ консултовани су бројни релевантни стратешки и плански документи урађени на републичком и регионалном нивоу и њихова стратешка опредељења, планске оставке и смернице су уграђене у предметни План.

Заинтересовани органи, организације, удружења грађана, НВО и друге заинтересоване групе и појединци, моћи ће у оквиру јавног увида о Нацрту Плана да остваре и увид у овај Извештај, тако да ће се претходне консултације наставити у оквиру јавних консултација. Надлежни органи и комуналне службе су за потребе израде Плана доставиле услове и одређене иницијативе које су на адекватан начин уграђене у складу са нормативима и стандардима.

2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике, Покрајине и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

2.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

На основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине наведеним у плановима и стратегијама за потребе израде овог Извештаја дефинисани су општи циљеве стратешке процене:

- очување постојећих природних вредности простора, што ће се постићи контролисаном изградњом и уређењем простора кроз поштовање правила уређења и изградње објеката;
- рационално коришћење природних ресурса и енергије;
- имплементација стратешких одређења дефинисаних Стратегијом управљања отпадом за период 2010-2019 год.;
- изградња недостајуће канализационе инфраструктуре и заштита и унапређење квалитета површинских вода до нивоа прописаних класа квалитета;
- очување, уређење и заштита система зелених површина на планском подручју;
- предупређење емисија штетних материја у ваздух и смањење емисије буке из саобраћаја;
- спречавање појава инцидентних неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште;
- повећање обим инвестиција за заштиту животне средине и развој система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке); и
- побољшати информисање и обуку становништва за заштиту животне средине и обезбедити учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине.

Посебни циљеве заштите животне средине планског подручја произлазе из анализе стања животне средине и значајних питања, проблема, ограничења и потенцијала планског подручја, као и приоритета за решавање еколошких проблема, а у складу су са општим циљевима и начелима заштите животне средине.

Еколошки одговорно коришћење простора, који обухвата Просторни план територије општине Мерошина, представља значајан потенцијал за одрживи развој овог подручја. При томе се, у просторној организацији треба ослањати на следеће посебне циљеве заштите животне средине:

1. заштита ваздуха од даљег загађења и побољшање квалитета ваздуха (смањење емисије полутаната, успостављање и одржавање технолошких процеса који неће узроковати загађење ваздуха на планском подручју);
2. заштита вода од загађивања - обезбеђење квалитета површинских и подземних вода, при чему се истиче унапређење квалитета подземних вода – пречишћавање отпадних вода;
3. заштита земљишта од загађења, деградације и нерационалног коришћења;
4. управљање отпадом - адекватан третман чврстог отпада и отпадних вода и успостављање организованог система прикупљања и транспорта отпада;
5. заштита од буке и вибрација - смањење изложености повишеном нивоу буке;
6. заштита од нејонизујућег зрачења;
7. заштита природних добара, живог света и биодиверзитета - очување биодиверзитета и унапређење ефикасности заштите на принципима одрживости;
8. рационално коришћење природних ресурса и унапређење енергетске ефикасности;
9. очување предеоних карактеристика подручја;
10. заштита културних добара;
11. заштита од удеса и елементарних непогода - смањење ризика од удеса;
12. економски развој ширег подручја;
13. побољшање социјалних услова и стандарда живљења становништва и
14. развој система мониторинга животне средине и веће инвестирање у заштиту животне средине.

2.2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

На основу дефинисаних општих и посебних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене утицаја на животну средину. Индикатори представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење промена током одређеног временског периода, а неопходни су као улазни подаци за сваку врсту планирања. Индикатори стања животне средине представљају веома битан сегмент у оквиру израде еколошких студија и планских докумената. Показатељи су веома прикладни за мерење и

оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини као и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати.

Код нас нису разрађени системи показатеља животне средине примерени потребама урбанистичког планирања, као ни методологија њиховог коришћења при изради и спровођењу планова. У области просторног и урбанистичког планирања није идентификован специфичан систем еколошких показатеља, већ се поједини просторно еколошки показатељи могу наћи у оквиру система показатеља друге намене.

Да би индикатори били поуздани, применљиви на свим нивоима планирања као и инструмент за поређење, неопходан је усаглашени систем праћења који подразумева: јединствене показатеље, јединице мерења, метод мерења, период праћења, начин обраде и приказивање резултата. Методолошки стандардизовање процедура као и прикупљање и достављање неопходних података од овлашћених организација је суштински предуслов за унапређење употребе индикатора у планирању и заштити простора.

Избор индикатора значајан је како за утврђивање стања животне средине пре реализације Плана, тако и за праћење стања после реализације Плана, те је потребно избор индикатора извршити међу оним за које локална заједница перманентно прати одговарајуће параметре. У случају недостатка индикатора, и одређени параметри који се прате могу указати на стање или промене. Правилан избор индикатора базира на усклађености са постављеним циљевима стратешке процене.

Имајући у виду наведене чињенице, ниво планског документа, просторни обухват плана, као и стање животне средине на подручју ПДР-а, али и ППО Мерошина у целини, аутори Извештаја су се определили за избор основних индикатора који се односе на квалитет ваздуха, воде, земљишта и нивоа буке. Уједно, ово су дефинисани и законски регулисани критеријуми на основу којих је могуће утврдити да ли и у којој мери одређене активности на конкретном простору имају негативан утицај на чиниоце животне средине.

Избор индикатора заштите животне средине обављен је са аспекта планираног уређења и изградње и функционисања и заштите садржаја на Планском подручју, с једне стране, али и заштите елемената животне средине (ваздуха, воде, земљишта, живог света, заштита од буке и вибрација) и функционисања простора и ризика у случају елементарних непогода и удеса, третмана отпада и отпадних вода и т.д.

Табела бр 2.: Посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора у контексту постављених циљева

ПОСЕБАН ЦИЉ	ИНДИКАТОР ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ према Правилнику о Националној листи индикатора заштите животне средине ("Сл.Гласник РС бр. 37/11)	ИНДИКАТОР предложен овим Извештајем
заштита ваздуха		
Смањење емисије загађујућих материја у ваздуху	- учесталост прекорачења дневних граничних вредности за SO ₂ , NO ₂ , PM ₁₀ , и O ₃ у урбаним и руралним подручјима	
заштита и одрживо коришћење вода		
Смањење загађења површинских и подземних вода	- индикатор потрошње кисеоника у површинским водама - петодневна биохемијска потрошња кисеоника (ВРК ₅) и амонијума (NH ₄ -N) - Квалитет воде за пиће - Квалитет воде за купање - Процент становника прикључен на јавни водовод - Процент становника прикључен на јавну канализацију	
заштита и одрживо коришћење земљишта		
Очување и рационално коришћење пољопривредног земљишта	- промена начина коришћења земљишта (промене у намени површина)	
Смањење загађења земљишта и деградације ерозијом	- садржај органског угљеника у земљишту - ерозија земљишта	
заштита од буке и вибрација и заштита од нејонизујућег зрачења		
Смањење изложености буци и вибрацијама	- укупни индикатор буке - индикатор ноћне буке	
Смањење изложености нејонизујућем зрачењу	- извори нејонизујућег зрачења од посебног интереса	
управљање отпадом (адекватан третман отпада и отпадних вода)		
Унапређење третмана (смањење количине отпада, поновна употреба, рециклажа) и депоновања отпада	- укупна количина отпада по врстама и делатностима у којима настају - количина издвојено прикупљеног отпада, поново искоришћеног и одложеног отпада	
обновљиви и необновљиви природни ресурси и привредне активности од значаја за животну средину		
Очување и адекватан третман – одрживо коришћење природних ресурса – рационално коришћење необновљивих и веће коришћење обновљивих ресурса	- површине деградираниг земљишта - Потрошња примарне енергије из обновљивих извора - Потрошња електричне енергије из обновљивих извора - Наводњавање пољопривредних површина - пољопривредне области високе природне вредности - Подручја под органском пољопривредом	

заштита природних добара, живог света и заштита културних добара		
Очување и адекватан третман природних добара и живог света	- угрожене и заштићене врсте - заштићена подручја - диверзитет врста	
Валоризација и адекватан третман културних добара	- праћење стања и потреба	
заштита од удеса и елементарних непогода		
Смањење ризика од удеса		- број локалитета са високим ризиком - постојање планова интервенције у случају ванредног стања
Смањење ризика од поплава и штетног дејства вода		-% површина угрожених поплавама
Утицаји на економски развој локалне заједнице и ширег подручја – субјекти система заштите животне средине		
Побољшање услова транспорта и привређивања и позитивне економске последице истих	- Издаци из буџета - Инвестиције и текући издаци - Приходи од накнада и такси - Средства за субвенције и друге подстицајне мере - Међународне финансијске помоћи	- Показатељи економског развоја привредних предузећа Планског подручја и економског стандарда становништва
Утицаји на социјални развој и стандард живљења становништва		
Побољшање социјалних услова и стандарда живљења становништва		- показатељи урбане опремљености комуналном инфраструктуром насеља и станова, објектима јавних служби и објектима основних услуга становништву (трговина, улсуге, занати...)

Напомена:

Индикатори дефинисани у претходној табели дефинисани су са циљем праћења реализације планских, а не технолошких решења, у планском периоду, уколико се за то укаже потреба.

3. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА СА ОПИСОМ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

На основу члана бр. 15 Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину Процена могућих утицаја плана и програма на животну средину се обавља у неколико фаза и подфаза и садржи следеће елементе:

- приказ процењених утицаја варијантних решења плана повољних са становишта заштите животне средине са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
- поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења;
- приказ процењених утицаја плана и програма на животну средину са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
- начин на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине укључујући податке о: ваздуху, води, земљишту, клими, јонизујућем и нејонизујућем зрачењу, буци и вибрацијама, биљном и животињском свету, стаништима и биодиверзитету; заштићеним природним добрима; становништву, здрављу људи, градовима и другим насељима, културно-историјској баштини, инфраструктурним, индустријским и другим објектима или другим створеним вредностима;
- начин на који су при процени узете у обзир карактеристике утицаја: вероватноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја), кумулативна и синергијска природа утицаја.

3.1. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Циљ израде стратешке процене утицаја предметног плана на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење. Да би се постављени циљ остварио, потребно је сагледати Планом предвиђене активности и мере за смањење потенцијално негативних утицаја.

Стратешка процена утицаја која се ради за ниво Плана детаљне регулације може се само бавити генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења у плану на животну средину, а не појединачним објектима и активностима које се планирају. Ниво детаљности који ће анализирати појединачне објекте и њихове утицаје на животну средину, разматраће се у овиру процена утицаја појединачних објеката на животну средину за објекте за које надлежни орган утврди потребу израде овог документа неопходног за добијање одобрења за изградњу.

У стратешкој процени, акценат је стављен на анализу свих планских решења и препознавање оних која ће у одређеној мери угрозити квалитет елемената животне средине у фази реализације плана. У том контексту, у Извештају се анализирају могући утицаји планираних активности на чиниоце животне средине – ваздух, воду и земљиште, природне и створене вредности, укупан социјални, економски и просторни развој општине и дефинишу се планске мере заштите које ће потенцијална загађења довести на ниво прихватљивости, односно у границе које су дефинисане законском регулативом (граничне вредности емисије и нивоа загађујућих материја у ваздуху, максимално дозвољене концентрације загађујућих материја у водама и земљишту, дозвољени ниво буке и др).

Концепција организације и уређивања простора у обухвату Плана заснована је на развојним потенцијалима и ограничењима простора, у оквиру којих су предложена планска решења, настала као последица тражења одговора на текућа питања и проблеме просторног развоја овог подручја. Ова планска решења су у процени могућих утицаја анализирана са аспекта циљева стратешке процене.

Евалуација карактеристика планских решења представља процену утицаја у ужем смислу. У овој фази се обавља евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину. Претходно је потребно извршити селекцију планских решења од значаја за животну средину и класификацију према секторима/сегментима у плану. Евалуација утицаја врши се са циљем да се утврди значај утицаја, према критеријумима из Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. У обзир су узимају следеће карактеристике утицаја:

- Врста утицаја,
- Вероватноћа да се утицај појави,
- Временска димензија односно трајање утицаја, према временском хоризонту ПДР-а: краткорочни утицаји; средњорочни утицаји; дугорочни утицаји (период после временског хоризонта ПДР-а)
- Учесталост утицаја,
- Просторна димензија утицаја.

Наведене карактеристике утицаја су вредноване према врсти Плана детаљне регулације, како је приказано у следећој табели у оквиру поднасловa ПРОЦЕНЕ МОГУЋИХ УТИЦАЈА У ОДНОСУ НА ЦИЉЕВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И НАЧИН НА КОЈИ СУ ПРИ ПРОЦЕНИ УЗЕТЕ У ОБЗИР КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА.

Евалуација утицаја вршена је за изабране концепте и решења стратешког нивоа, квалитивно-описно, на основу чега је припремљена коначна матрица која показује одрживост Плана. Евалуација утицаја је у збирној табели приказана коришћењем одговарајућих боја (зелена за позитивне утицаје, црвена за негативне, бела за неутралне) а интензитетом боје значај утицаја, према броју карактеристика које су дефинисане као значајне (постојање једне или две карактеристике) и врло значајне (три или четири карактеристике).

**– ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА У ОДНОСУ НА
ЦИЉЕВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И
НАЧИН НА КОЈИ СУ ПРИ ПРОЦЕНИ УЗЕТЕ У ОБЗИР
КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА**

ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ:

1. заштита ваздуха од даљег загађења и побољшање квалитета ваздуха (смањење емисије полутаната, забрана процеса који неће узроковати загађење ваздуха на планском подручју);
2. заштита вода од загађивања - обезбеђење квалитета површинских и подземних вода – пречишћавање отпадних вода;
3. заштита земљишта од загађења, деградације и нерационалног коришћења;
4. управљање отпадом - адекватан третман чврстог отпада и отпадних вода и успостављање организованог система прикупљања и транспорта отпада;
5. заштита од буке и вибрација - смањење изложености повишеном нивоу буке;
6. заштита од нејонизујућег зрачења;
7. заштита природних добара, живог света и биодиверзитета - очување биодиверзитета и унапређење ефикасности заштите на принципима одрживости;
8. рационално коришћење природних ресурса и унапређење енергетске ефикасности;
9. очување предеоних карактеристика подручја;
10. заштита културних добара;
11. заштита од удеса, елементарних непогода и техничко-технолошких несрећа - смањење ризика од удеса;
12. економски развој ширег подручја;
13. побољшање социјалних услова и стандарда живљења становништва и
14. развој система мониторинга животне средине и веће инвестирање у заштиту животне средине.

**ЕВАЛУАЦИЈА КАРАКТЕРИСТИКА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА И
НАЧИН НА КОЈИ СУ ПРИ ПРОЦЕНИ УЗЕТЕ У ОБЗИР КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА – ЗНАЧЕЊЕ
СИМБОЛА:**

Врста утицаја:

+	укупно позитиван утицај;
-	укупно негативан утицај;
+/-	и позитиван и негативан утицај;
	нема директног утицаја или је утицај нејасан;

Учесталост утицаја:

П	Повремени
У	Учестали
СТ	Стални

Вероватноћа утицаја

ВВ	Врло вероватан
В	Вероватан
МВ	Мало вероватан

**Просторна димензија
утицаја:**

Л	Локални
Р	Регионални
Н	Национални
М	Међународни

Трајање утицаја:

К	Краткорочан
СР	Средњорочан
Д	Дугорочан

**Процена могућег утицаја са аспекта циљева
стратешке процене (1-14)**

ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ	Процена могућег утицаја са аспекта циљева стратешке процене (1-14)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Активности и приоритетни развојни програми у САОБРАЋАЈУ														
Проширење трасе општинског пута Л30 са циљем постизања максималне безбедности саобраћаја	В В Д С Т Л	В В Д С Т Л	В В Д С Т Л		В В Д У Л			В В Д С Т Л	В В Д С Т Л		ВВ Д П Л	ВВ Д П Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л
Изградња мреже приступних – локалних саобраћајница којима ће бити омогућено повезивање намена на предметном простору	В В Д С Т Л	В В Д С Т Л	В В Д С Т Л		В В Д У Л			В В Д С Т Л	В В Д С Т Л		ВВ Д П Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л

Унапређење услова за пешачки саобраћај кроз реконструкцију постојећих и изградњу нових површина уз обезбеђење сигурности пешачких и колских кретања												ВВ Д С Т Л		ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л
обезбеђење услова за кретање лица са посебним потребама на тротоарима и пешачким стазама, пешачким прелазима, местима за паркирање и другим површинама у оквиру улица и објеката јавне намене по којима се крећу лица са посебним потребама												ВВ Д С Т Л		ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л
Обезбеђивање адекватних јавних површина за паркирање возила		ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л			ВВ Д С Т Л					ВВ Д П Л		ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л
ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ	Процена могућег утицаја са аспекта циљева стратешке процене (1-14)														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Активности и приоритетни развојни програми у ТЕХНИЧКОЈ ИНФРАСТРУКТУРИ															
Изградња водоводне мреже и сандевање водом са месног г водовода			ВВ Д С Т Л					ВВ Д С Т Л				ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л		
примена обновљивих извора као што је био маса, сунчева енергија, геотермална енергија и сл. код грејних и расхладних система	ВВ Д С Т Л			ВВ Д С Т Л			ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л		ВВ Д П Л	ВВ Д С Т П	ВВ Д С Т П	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л
Формирање заштитних зелених површина уз државни пут и водно земљиште	ВВ Д С Т Л		ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л				ВВ Д С Т Л		ВВ Д П Л				ВВ Д С Т Л
ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ	Процена могућег утицаја са аспекта циљева стратешке процене (1-14)														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Активности и планска решења у УРЕЂИВАЊУ, ГРАЂЕЊУ И КОРИШЋЕЊУ ПРОСТОРА															
организовано прикупљање отпада и одвожење на депонију ван Планског подручја	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л			ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л		ВВ Д П Л				ВВ Д С Т Л

планска смерница за израду техничке документације изградњу соларног парка			ВВ Д С Т Л				ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л			ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л			
планиране нове грађевинске површине у оквиру постојећих грађевинских подручја и уређивање и опремање грађевинског земљишта у оквиру производње енергије		ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л			ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л				ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	
стварање услова за повећање енергетске ефикасности и веће коришћење обновљивих извора енергије	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л		ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л			ВВ Д П Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л	ВВ Д С Т Л

. Горња табела представља приказ вредновања планских решења са аспекта заштите животне средине. Сваки процењени утицај је резултат вишекритеријумског вредновања појединачних планских решења на основне компоненте животне средине – ваздух, воду и земљиште, природне и створене вредности и укупан развој простора са аспекта циљева тратешке процене

Значај утицаја процењује се у односу на величину тј. интензитет утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. У вишекритеријумској анализи планских решења у обзир је узета величина утицаја планских решења, затим је значај утицаја планских решења на животну средину, као и вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности, њихово погуђе трајање и учесталост. Наведена планска решења су углавном из области заштите, привреде, саобраћаја и техничке инфраструктуре и укупно имају значајан позитиван, као и мали негативан утицај на очување квалитета животне средине Планског подручја, а многи утицаји планских решења нису само локалног карактера.

На овом нивоу плана није било могуће детаљно анализирати свако планско решење и непосредан утицај планираних активности на животну средину јер нису дефинисане све техничке појединости везане за дато планско решење. У случајевима где је процењено да може доћи до негативног утицаја потребно је предузети одговарајуће мере заштите.

– **ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА**

У Закону се не прописује изричито шта су то варијантна решења плана која подлежу стратешкој процени утицаја. Планска решења у овом ПДР нису дата у варијантама. Међутим, поштујући нека досадашња искуства у изради Стратешких процена утицаја у пракси се морају разматрати најмање две варијанте:

- варијанта да се план не усвоји и не имплементира, и
- варијанта да се план усвоји и имплементира.

Укупни ефекти плана, па и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем са постојећим стањем, са циљевима и решењима плана. За планове дужег временског хоризонта метод израде сценарија је препоручљив. У том контексту, ограничавајући се на позитивне и негативне ефекте који би били последица доношења или недоношења Плана, стратешка процена утицаја ће се бавити разрадом обе варијанте.

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Природна добра и ресурси		
Без плана		Поремећаји њиховог функционисања и опстанка услед, недовољног развоја обновљивих извора енергије Недовољна брига о природним добрима и ресурсима.
Са планом	Успостављање адекватног вида унапређења коришћења обновљивих извора енергије	

	Дефинисање мера заштите природних вредности и заштита биодиверзитета допринеће укупном повећању квалитета природних добара и планског подручја у целини.	
Заштита животне средине, природне и културне вредности		
Без плана		Повећање загађења основних чинилаца животне средине, пре свега воде, али и земљишта и ваздуха, уколико се догоди непланска изградња на Планском подручју

Са планом	<p>Заустављање даље деградације животне средине (ваздух, вода, земљиште и др.) одређивањем стања, приоритета заштите и услова одрживог коришћења ресурса. Постизање рационалне организације, уређења и заштите простора.</p> <p>Обезбеђивање квалитетне животне средине - заштита вода уз примену интегралног приступа у управљању и коришћењу водних ресурса, потпуна заштита квалитета подземних и површинских вода, заштита земљишта уз интегрални однос у планирању и управљању земљишним ресурсима, заштита и очување квалитета ваздуха.</p> <p>Предузимање адекватних превентивних мера уз успостављање система контроле свих облика загађивања.</p> <p>Интегрални и континуирани систем мониторинга животне и природне средине у општини.</p> <p>Успостављање система за институционално управљање животном средином, унапређење информисања јавности.</p>	
-----------	---	--

Насеља и природни ресурси

Без плана		<p>У случају непланске изградње континуирано заузимање пољопривредних и шумских површина бесправно подигнутим објектима. Смањење и деградација квалитетног пољопривредног и шумског земљишта.</p> <p>Деградација обрадивих површина, угрожавање екосистема, загађење подземних и површинских вода, загађивање земљишта чврстим отпадом и отпадним водама.</p> <p>Стихијски развој насеља, проблеми са комуналном опремљеношћу.</p> <p>Нерационално и нелегално коришћење природних ресурса води њиховој деградацији.</p>
Са планом	<p>Планско контролисано коришћење природних ресурса, у првом реду обновљивих извора енергије. Очување и унапређење квалитета плодног тла.</p>	

Саобраћај

Без плана		<p>Повећање емисије и загађивања ваздуха, повећан ниво буке, уколико се догоди непланска изградња на Планском подручју.</p> <p>Недовољна саобраћајна повезаност</p>
		<p>онемогућава развој подручја и доприноси депопулацији околних насеља.</p>
Са планом	<p>Планским коришћењем земљишта у заштитним појасевима путева ограничава се деградација педолошког супстрата.</p> <p>Изградњом саобраћајница повећава се квалитет простора и услови живота.</p>	

Енергетика

Без плана		Загађивање ваздуха из индивидуалних ложишта уколико се догоди непланска изградња на Планском подручју. Нерационална потрошња горива и слаба енергетска ефикасност.
Са планом	Смањење емисије загађујућих материја у ваздух као последице грејања на основу потрошње фосилних горива, тј. увођење еколошки прихватљивих система добијања топлотне енергије из сунчеве енергије, биомасе, геотермалне енергије и сл. Побољшање квалитета природне средине и квалитет живљења у складу са прихватљивим еколошким и амбијенталним стандардима. Смањење енергетских потреба код свих потрошача енергије, путем примене стандарда енергетске ефикасности и коришћења енергије добијене из алтернативних обновљивих извора енергије.	
Управљање отпадом		
Без плана		Нехигијенско депоновање отпада што се манифестује великим еколошким проблемима по питању загађивања земљишта, подземних и површинских вода и ваздуха. Даље одлагање отпада на територији Негосавља на нехигијенским сметлиштима које загађује животну средину и угрожава здравље становништва.
Са планом	Успостављање система прикупљања, транспорта, третмана и депоновања отпада у складу са Националном стратегијом управљања отпадом. Постепено решавање постојећих проблема загађивања земљишта, подземних и површинских вода и ваздуха који су последица неадекватног депоновања. Побољшање предеоних карактеристика и амбијенталних вредности Санација и рекултивација постојећих нехигијенских сметлишта, како би се отклонила перманентна опасност загађења животне средине.	

Закључује се да позитивни ефекти доношења и реализације предметног Плана (поготово они који се односе на стварање бољих услова за развој Планског али и ширег подручја), премашују негативне ефекте реализације решења овог Плана који се односе највећим делом на извесно деградирање животне средине углавном у појасу уз саобраћајнице, насеља и водотокове, где се планира нова изградња и садржаји), као и евентуалне негативне последице по животну средину у случају акцидентата. С озиром да План и овај Извештај прописују мере заштите животне средине при реализацији и функционисању планираних намена и објеката у редовним и акцидентним ситуацијама, угрожавање животне средине у случају реализације и функционисања планираних намена ће бити сведено на најмању могућу меру.

Поред тога, планска решења која се односе на контролисану нову изградњу насеља и унапређење услуга и инфраструктурне опремљености и контролисано коришћење пољопривредног земљишта, су сигурно врло повољни са аспекта живота становништва и функционисања простора. На основу изнетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног плана знатно повољнија у односу на варијанту да се план не донесе.

– КУМУЛАТИВНИ И СИНЕРГИЈСКИ УТИЦАЈИ

На основу одредаба члана 15. Закона о стратешкој процени, стратешка процена обухвата и процену кумулативних и синергијских ефеката. Теоријски је могуће да се јаве интеракције међу мањим утицајима како планских решења, тако и појединачних објеката и активности на планском подручју. Примера ради, кумулативни ефекти настају када појединачна планска

решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат (загађивање ваздуха, вода или пораст нивоа буке).

Синергијски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја. Синергијски ефекти се најчешће манифестују код људских заједница и природних станишта.

Позитивни кумулативни и синергијски ефекти планских решења очекују се превасходно на површинама где се планира изградња мреже комуналне инфраструктуре којом ће се повезати сви потрошачи, као и на површинама на којима одвођење отпадних вода није било регулисано до сада, побољшање снабдевања електричном енергијом ширег подручја и обезбеђење снабдевања истом потрошача на Планском подручју и тд. Посебан допринос квалитету живљења у Куршумлији донеће реконструкција саобраћајне мреже и обезбеђење свих потребних и квалитетних комуникација преко система постојећих (реконструисаних) и планираних саобраћајница.

Већ започето, као и планирано унапређење саобраћајне доступности, међусобно повезивање постојећих јавних путева и локалне мреже, као и комунално опремање, утицаће на побољшање услова живота и пословања и економски раст подручја. Контролисано планско коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у највећој могућој мери, ограничавање граница грађевинских рејона насеља, развој комерцијално-производних зона у насељу, ефикасније повезивање појединих насеља, изградња или унапређење недостајућих и постојећих објеката јавних служби и система комуналне инфраструктуре итд. - допринеће даљем социо-економском развоју подручја, а самим тим, и спровођењу концепције одрживог развоја планског подручја.

Са друге стране, негативни кумулативни ефекти који се могу очекивати реализацијом планских решења односе на могућност несавесног угрожавања природних вредности подручја услед реализација планских решења из домена саобраћаја (нове саобраћајнице и сл.) и туристичких објеката, опасност од неконтролисане конверзије пољопривредног у грађевинско земљиште, могуће повећање концентрације загађујућих материја у води, ваздуху и земљишту, повећану буку, потенцијалну опасност од настанка удеса и акцидентних ситуација, итд.). Такође, негативни кумулативни ефекти услед суперпонирања буке могу се очекивати у подручјима непосредне близине саобраћајница и мреже локалних путева у оквиру грађевинског подручја (у случају суперпонирања, резултатни ниво буке у зони преклапања би прелазило гранични дозвољени ниво буке за око 10 dB (A)).

Поред наведеног, важно је напоменути и утицаје који су привременог карактера и који се односе на период уређења терена и изградње објеката када се може јавити повећано загађење ваздуха (првенство прашином), загађење буком у периоду рада грађевинских машина, загађење тла и подземних вода (услед акцидентног испуштања уља и мазива у тло), загађење отпадом и др. Ове активности морају да се контролишу како би загађење животне средине током рушења и изградње било минимално.

3.2. ОПИС МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ, ОДНОСНО УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Заштита животне средине подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе и прописа утврђених законском регулативом. У том смислу се, на основу анализираних стања животне средине у планском подручју и његовој околини и на основу процењених могућих негативних утицаја, дефинишу мере заштите. Мере заштите имају за циљ да утицаје на животну средину у оквиру планског подручја сведу у оквиру граница прихватљивости, а са циљем спречавања угрожавања животне средине и здравља људи. Мере заштите омогућавају развој спречавају конфликти на датом простору што је у функцији реализације циљева одрживог развоја.

Дефинисање мера заштите има за циљ да се утицаји на животну средину сведу у границе прихватљивости, односно допринесу спречавању, смањењу или отклањању сваког штетног утицаја на животну средину.

Основни развојни циљ – заштита и унапређење животне средине постићи ће се кроз побољшање њеног квалитета укупно, као и појединих њених елемената: ваздуха, воде, земљишта и живог света. Овај развојни циљ оствариће се спровођењем низа мера различитог карактера:

- правних - нормативних мера: доношење општих нормативно - правних аката СО о заштити и унапређењу животне средине, као и програма заштите и поступака и активности, критеријума понашања, а у вези са тим и санкционих поступака у случају непоштовања законске регулативе из области заштите животне средине; израда катастра загађивача и стално ажурирање од стране надлежних органа, при чему је нарочито важно успостављање мерних пунктова загађивања и услова праћења загађивања; забрана и ограничавање градње објеката који су потенцијални загађивачи;
- техничко - технолошких мера: прилагођавање технолошких и производних процеса у постојећим и планираним привредним објектима захтевима и условима заштите од загађивања животне средине; уградња, контрола употребе и одржавања инсталација и уређаја за пречишћавање загађених отпадних гасова и вода;
- просторно - планских мера: правилан избор локације (нарочито производних и непроизводних објеката) уз поштовање мезо и микролокационих карактеристика простора; дефинисање и проглашавање санитарних заштитних зона око привредних објеката, фреквентних саобраћајница и водоизворишта, при чему ширина санитарних зона зависи од степена загађења; овде се посебно наглашава израда елабората процена утицаја и елабората стратешке процене утицаја, којима ће се оцењивати планска и пројектна решења у односу на захтеве животне средине, у складу са законском регулативом.
- економских мера: прибављање материјалних средстава потребних за остваривање циљева заштите и унапређења животне средине кроз мере фискалне политике, издвајање доприноса из цене производа и услуга, накнаде за коришћење грађевинског земљишта, као и финансирање из новчаних накнада и казни за емитовање штетних продуката преко МДК у животну средину.

Концепцијом просторног развоја ППО Мерошина дате усмеравајуће одреднице послужиле су као оквир за дефинисање мера и активности везаних за планирање организације, уређења и заштите планског подручја, при чему је захтевима унапређења квалитета и заштите животне средине посвећена одговарајућа заслужена пажња. Заштита животне средине у овом плану обухвата мере заштите природне средине (ваздуха, воде, земљишта и заштите од буке и вибрација), заштите природе и вегетације, заштите непокретних културних добара и заштите од елементарних непогода и ратних разарања.

Спровођење ових и других мера утицаће на смањење ризика од загађивања и деградације животне средине, као и на подизање постојећег квалитета животне средине.

3.2.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

- Мере заштите ваздуха

Заштита ваздуха остварује се предузимањем мера систематског праћења квалитета ваздуха, смањењем загађивања ваздуха загађујућим материјама испод прописаних граничних вредности нивоа загађујућих материја, предузимањем потребних мера за смањење емисије, као и праћењем утицаја загађеног ваздуха на здравље људи, природна добра и животну средину. Потребно је предузети следеће мере заштите ваздуха:

- унапређењем саобраћајне мреже (модернизација локалних саобраћајница и обезбеђивање потребних профила - проширивање и асфалтирање улица, и изналагање и реализација архитектонских, грађевинских и хортикултурних решења – успостављање зелених појасева између саобраћајница и околних објеката где год је то могуће) и редовним прањем улица током летњих месеци смањиће се запрашеност улица и загађеност ваздуха; формирањем зелених површина дуж државног и локалног пута и других планираних саобраћајница са травнатом и жбунастом вегетацијом од различитих врста засада отпорних на аерозагађење;
- санацијом и рекултивацијом свих простора који су се користили за депоновање материјала у току изградње.
- успостављањем система мониторинга квалитета ваздуха у складу са Европском директивом о процени и управљању квалитетом амбијентног ваздуха (96/62/ЕС)¹. и обезбеђењем доступности резултата мерења и информисањем јавности у складу са

Законом;

- унапређењем квалитета ваздуха даљим развојем заснованим на рационалнијој употреби енергије и повећању енергетске ефикасности, увођењу економски оправданих нових и обновљивих извора енергије и др.
- спречавањем градње објеката који могу угрозити околину, односно који у процесу производње производе опасне материје, буку, непријатне мирисе и сл.
- реконструкцијом и изградњом нових саобраћајница која мора бити заснована на строгим еколошким принципима према европским стандардима.

- Мере за заштиту вода и заштиту од вода

У складу са проширењем саобраћајне мреже и очекиваним развојем насеља Негосавље, а тиме и повећаним обимом количине отпадних вода, неопходно је спровести превентивне и санационе мере ради очувања квалитета површинских и подземних вода, како на предметном подручју, тако и у ближем окружењу. У том смислу спроводиће се следеће мере:

- Строго је забрањено свако смањење еколошког квалитета водотока;
- Обавезна је изградња канализационог система за санитарне воде који ће се повезати на планирано постројење за пречишћавање изван Планског подручја – до изградње овог система и повезивања свих објеката на њега, могу се користити санитарно прописне септичке јаме;
- обавезно је очување квалитета површинских и подземних вода у складу са захтеваном класом квалитета и у складу са законским прописима - обезбедити несметано гравитационо отицање површинских вода и потпун и контролисан прихват зауљених атмосферских вода са саобраћајних површина, њихов третман у сепаратору масти и уља и контролисано одвођење у канализациони систем; таложник и сепаратор масти и уља димензионисати на основу сливне површине и меродавних падавина;
- спровођење потпуне контроле испуштања, пречишћавања и упуштања отпадних вода у канализациони систем и водоток, односно праћење нивоа њиховог загађења, односно пречишћености (од стране Јавног комуналног предузећа и Водопривредне инспекције);
- строго се забрањује одлагање свих врста чврстог комуналног, као и осталог неопасног и опасног отпада у речне токове на планском подручју;
- утврдити обавезу санације или рекултивације свих деградираних површина, локација и објеката који не задовољавају санитарно-еколошке стандарде („дивља" и нехигијенска насеља, дивље интерне депоније и сл.);
- пројектовање и изградња канала и ригола којима ће се саобраћајница потенцијално зауљене отпадне воде и воде од одржавања одводити у таложник-сепаратор уља и масти, пре упуштања у канализационе колекторе и касније у водотоке;
- избор материјала за изградњу канализације извршити у складу са обавезом да се спречи свака могућност неконтролисаног изливања отпадних вода у околни простор, што подразумева адекватну отпорност цевовода и прикључака на све механичке и хемијске утицаје, укључујући и компоненту обезбеђења одговарајуће флексибилности, а због могуће геотехничке повредљивости геолошке средине у подлози цевовода;
- изградњу саобраћајних површина вршити са водонепропусним материјалима отпорним на нафту и нафтне деривате и са ивичњацима којима ће се спречити одливање воде са саобраћајаних површина на околну земљиште приликом њиховог одржавања или за време падавина;
- забрана изградње водопрпусних септичких јама - дозвољене су искључиво водонепропусне септичке јаме, као прелазно решење до изградње канализационе мреже;
- У случају изливања штетних материја у водотоке, потребно је извршити одговарајуће анализе воде и предузети мере за заштиту живог света реке;
- Забрањено је одлагање вишка материјала у и уз водотоке, повремени токове;
- Неопходна је едукација становништва и потрошача ради смањења примарног загађења.

- Мере за заштиту земљишта и флоре и фауне и управљање отпадом

Заштита пољопривредног, грађевинског и осталог неплодног земљишта и вегетације ће се постићи спровођењем следећих мера:

Према подацима надлежног Завода за заштиту природе Србије, у подручју плана нема заштићених подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите.

Предметно подручје је станиште строго заштићених дивљих врста птица у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива ("Службени гласник РС" бр.5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016). Предметно подручје се налази унутар међународно значајног подручја за птице (IBA) "Добрић-Нишава" еколошке мреже Natura 2000.

Решењем број.03 021-2615-2/19 од 2.8.2023.год. одређени су услови заштите природе за планско подручје:

-планиране намене површина су усклађене са плановима вишег реда, односно Просторним планом општине Мерошина ("Службени лист града Ниша" бр.78/2012, 17/2015 и 56/2017) и Регионалним просторним планом за подручје Нишавског, Пиротског и Топличког округа ("Службени гласник РС" бр.01/13)

-Стратешком проценом утицаја на животну средину предвиђена је стручна експертиза природних вредности подручја, посебно флоре и фауне. У зависности од резултата истраживања, предвиђа се могућност релокације појединачних соларних панела или смањење броја соларних панела у циљу заштите биодиверзитета.

-Забрањено је хватање, убијање и/или сакупљање строго заштићених и заштићених дивљих врста на предметном простору;

-сви радови на припреми терена и изградњи се врше ван вегетативног и репродуктивног периода биљака и животиња (пре 1.априла и после 1.јула);

-потребно је обезбедити довољан размак између соларних модула како би се спречило засенчење земљишта и омогућили биолошки процеси;

-предвиђа се очување природних и полуприродних станишта у обухвату међународно значајног подручја за птице "Добрић-Нишава" значајног за очување јаребице (*Perdix Perdix*) и црноглаве стрнадице (*Emberzia melanoscephala*) као основних вредности за издвајање овог подручја;

-обавезно је праћење угинућа животиња у постконструктивном периоду од стране Инвеститора објекта, а резултате праћење треба редовно достављати Заводу. Извештај треба да садржи фотографије страдалих животиња, тачне локације и време налажења, удаљност од соларних панела и временске услове;

-У случају већег страдања животиња, неопходно је обуставити рад соларне електране, обавестити Завод за заштиту природе Србије и приступити утврђивању разлога страдања како би се утврдиле даље мере. Предвиђа се могућност уклањања изграђених објеката или примена мера које би спречиле задржавање и окупљање већег броја птица или сисара или редовно задржавање на појединим локацијама у непосредној близини соларних панела, односно привлачење животиња одређеним објектима (различити стубови, дивље депоније и сл) ;

-Приликом припреме терена за изградњу соларне електране (соларних панела) предвиђа се: да земљани радови не нарушавају конфигурацију терена; да све електричне инсталације буду добро изоловане и обезбеђене како би се спречило страдање дивљих животиња; забрањује се третирање земљишта у предметном подручју хемијским препаратима за сузбијање раста биљака и инсеката, потребно је обезбедити довољну висину соларних панела од земље (терена) како би се омогућило пашарење или кошење локације за потребе одржавања;

-Обавезно је да се користи постојеће мреже саобраћајница и избегава изградња нових путева за привремено коришћење, чиме би се додатно повећала дефрагментација простора и природних и полуприродних станишта; уколико грађавински материјал може послужити као добро склониште за водоземце, гмизацвце и друге животиње, време одлагања истог максимално скратити;

-осветљење пратећих објеката мора бити минимално при чему извор светлости мора бити усмерен ка тлу;

-у случају напуштања предметне локације, односно престанка рада соларне електране, Инвеститор је у обавези да што пре евакуише инсталирану опрему, односно уклони све објекте и у целини санира локацију и доведе је у стање блиско првобитном;

-Предвиђа се коришћење савремених типова опреме (панела) који најмање угрожавају животну средину и страдање дивљих врста свде на најмању могућу меру;

-Обавезно је ако дође до акцидентног загађења земљишта, површинских и подземних вода, обуставе радови и обавесте надлежне институције и предузеће овлашћено за санирање;

-Уколико се приликом извођења радова наиђе на геолошко-палеонтолошке или минералошко-петролошке објекте, за које се претпоставља да имају својство природног добра, сагласно одредбама Закона о заштити природе, Извођач радова је дужан да обавести Министарство надлежно за послове заштите животне средине, односно предузме све мере како се природно добро не би оштетило до доласке овлашћеног лица.

Заштита ваздуха

Заштита овог природног елемента подразумева: ограничење или смањење емисија загађујућих материја из саобраћаја и привредних делатности, подстицање енергетске ефикасности у смислу што рационалнијег коришћења енергије, уградња уређаја за смањење емисија на изворима где су емисије изнад вредности прописаних законом, као што су индустријски погони итд; смањењем и ограничавањем емисија из нових извора, применом прописа и прибављањем обавезних интегрисаних дозвола за постојећа и нова привредна (индустријска) постројења, коришћење алтернативних извора енергије.

Заштита и коришћење вода и заштита од вода

У планском подручју нема површинских водотока ни водених површина.

За евентуално коришћење и заштиту вода примењиваће се одредбе Закона о водама.

У погледу заштите и коришћења вода предвиђају се мере забране изградње индустријских и других објеката чије отпадне материје могу загадити воду и земљиште, и угрозити здравствену исправност воде.

Заштита земљишта

Заштита земљишта остварује се: забраном неконтролисаног депоновања свих врста отпада, забраном изградње објеката који могу на било који начин угрозити околину, односно који користе токсичне и опасне материје, изградњом непропусних септичких јама у деловима предметног подручја без канализационе мреже, обавезом санације или рекултивације свих деградираних површина.

Управљање отпадом

Управљање чврстим комуналним отпадом на подручју Плана подразумева спровођење активности дефинисаних Локалним планом управљања комуналним отпадом, пре свега: чишћење дивљих сметлишта и селективно сакупљање отпада помоћу контејнера. Отпад се сакупља у типске контејнере и канте и транспортује на регионалну санитарну депонију.

Управљање опасним отпадом обухвата: прописно сакупљање и транспорт опасног отпада до централних регионалних складишта опасног отпада где се отпад чува ради третмана и третман у постројењу за физичко-хемијски третман опасног отпада.

Индустријски отпад. Произвођачи отпада на територији дужни су да сачине планове управљања отпадом у складу са Законом о управљању отпадом (члан 26).

- Мере заштите од буке и вибрација

Због смањења загађивања буком могуће је спровести следећу заштиту:

- на самом извору буке: техничко - технолошким решењима на уређајима који производе буку, као и учесталом строгом техничком контролом рада моторних возила и применом важећих прописа;
- на путу од извора буке до пријемника: подизањем заштитних зидова типа екрана око извора буке
- на месту пријема звука: ефикасним архитектонским и грађевинским решењима (правилном локацијом извора буке, добрим избором грађевинских материјала слабе звучне проводљивости као и оних који имају повећану апсорпцију звука; при пројектовању објеката спровести одређивање правилног распореда просторија, као и увођење боље звучне изолације при пројектовању и градњи стамбених објеката).

Емитовање буке из других објеката не сме прекорачити законске норме дефинисане „Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини“ („Сл. гласник РС“, бр. 75/10). Такође, Правилима уређења овог Плана дефинисана је заузетост сваке парцеле под зеленим површинама, што такође доприноси смањивању евентуално негативних утицаја повишеног нивоа буке у животној средини. Посебно се истиче обавеза формирања зеленог заштитног појаса дуж дуж саобраћајница унутар парцела привредних објеката.

Законски нормативи у вези заштите становништва од штетног дејства буке доносе се у облику максимално дозвољеног нивоа меродавног параметра или параметара који представљају полазну обавезу испуњења услова везаних за проблематику буке.

Заштита од притиска који бука врши на животну средину и људе подразумева опште и посебне мере, чијом применом се доприноси унапређењу стања у окружењу, а односе се пре свега на следеће:

- приликом изградње саобраћајница користити материјале који апсорбују буку;
- дуж прометних саобраћајница, по потреби, на деоницама поред зона становања, јавних објеката и рекреативних површина по потреби предвидети звучне баријере (природне или вештачке);
- при пројектовању, односно изградњи објеката намењених становању, а нарочито ако је део објекта намењен пословању, односно делатностима, као и објеката или њихових делова у зони утицаја фреквентних саобраћајница, обавезна је примена техничких услова и мера звучне заштите помоћу којих ће се бука у стамбеним просторијама свестина дозвољени ниво, а у складу са Техничким условима за пројектовање и грађење зграда (Акустика у зградарству) СРПС У.Ј6.201:1990;
- при одређивању могућих намена делова и просторија објеката у зонама становања, или у контакту са објектима дечијих установа, школа и сл, водити рачуна о нивоу буке које исти могу да генеришу;
- сви инфраструктурни, привредни/пословни и други објекти, услед чијег се функционисања може генерисати бука, морају се извести према стандардима који обезбеђују да се бука не чује изван датог објекта;
- предузимати и остале мере из домена организације и регулисања саобраћаја које се предлажу за смањење притиска на квалитет ваздуха, с обзиром да те мере имају позитивне ефекте и на емисију буке.

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са Законом о заштити од буке у животној средини. Обавезе јединице локалне самоуправе – општине Мерошина односе се на акустичко зонирање на територији локалне самоуправе, одређивање мера забране и ограничења у складу са Законом, доношење локалног акционог плана заштите од буке у животној средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животној средини и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животној средини.

У складу са Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр.75/2010), у табели која следи даје се приказ прописаних граничних вредности индикатора буке у животној средини.

Граничне вредности се односе на укупну буку која потиче из свих извора буке на посматраној локацији. При процени буке водити рачуна о синергијском деловању са осталим околним изворима буке.

Табела . 3: Граничне вредности индикатора буке* на отвореном простору, према намени простора

Намена простора	Дан dB(A)	Ноћ dB(A)
подручја за одмор, рекреацију, болничке зоне, велики паркови, опоравилишта, култ-истор. споменици	50	40
туристичка подручја, кампови и школске зоне	50	45
чисто стамбена подручја	55	45
дечја игралишта, пословно-стамбена и трговачко- стамбена подручја	60	50
градски центар, занатска, административно-управна и трговачка зона са становима, зона дуж аутопутева, магистралних и градских саобраћајница	65	55
индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без стамбених зграда	на граници ове зоне бука не сме прелазити граничну вредност у зони са којом се граничи	

* индикатор буке је акустичка величина којом се описује бука у животној средини и изражава се у dB(A)

Начине заштите и објекте за заштиту од буке и вибрација уз објекте, а поготово уз саобраћајнице, одређивати још у фази пројектовања, при чему водити рачуна да растиње и шибље не смеју угрозити подземне инсталације. С обзиром да оваква вегетација не пружа значајну заштиту од буке, као ефикасна мера предлажу се, на деоницама где се кроз процену утицаја покаже да је потребно, постављање заштитних конструкција типа екрана.

- **Мере заштите од зрачења**

Заштита од зрачења спроводиће се уз примену законских и подзаконских мера заштите којима се спречава угрожавање животне средине и здравље људи од дејства зрачења која потичу од јонизујућих и нејонизујућих извора и отклањају последица емисија које извори зрачења емитују или могу да емитују.

Заштита од јонизујућег зрачења

- На планском подручју нема постојећих нити је дозвољено постављање нових извора јонизујућег зрачења.

Заштита од нејонизујућег зрачења

За објекте трафостаница и преносне мреже који представљају изворе нејонизујућег зрачења нискофреквентног електромагнетног поља од посебног интереса, као и изворе високофреквентног електромагнетног поља треба обезбедити да у зонама повећане осетљивости буду испоштована базична ограничења изложености становништва, електричним, магнетским и електромагнетским пољима, према Правилнику о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС“, број 104/09), а нарочито:

- одговарајућим техничким и оперативним мерама обезбедити да нивои излагања становништва нејонизујућим зрачењима, након изградње трафостаница, не прелазе референтне граничне нивое излагања електричним, магнетским и електромагнетским пољима, и то: вредност јачине електричног поља (E) не прелази 2 kV/m, а вредност густине магнетског флукса (B) не прелази 40 μ T,
- трансформаторске станице у оквиру објеката не планирати уз стамбени простор (дечије, спаваће, дневне собе и сл), односно канцеларијски простор намењен дужем боравку људи, већ уз техничке просторије, оставе и слично.

Припрема за изградњу, постављање и употребу нових извора нејонизујућег зрачења, односно реконструкцију постојећих извора нејонизујућих зрачења, врши се уз:

- прибављање услова и мера заштите животне средине које издаје надлежни орган у складу са прописима којима се уређује заштита животне средине;
- процену утицаја на животну средину у поступку који спроводи надлежни орган пре издавања грађевинске дозволе за нову изградњу, односно постављање и употребу у складу са прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.

У поступку издавања услова и мера заштите животне средине, односно одлучивања о потреби процене утицаја на животну средину корисник извора нејонизујућег зрачења од посебног интереса подноси надлежном органу стручну оцену оптерећења животне средине као доказ да тај извор неће својим радом довести до прекорачења прописаних граничних вредности.

Аntenски системи базних станица мобилне телефоније у зонама повећане осетљивости, могу се постављати на стамбеним и другим објектима на антенским стубовима под условом да:

- висинска разлика између базе антене и тла износи најмање 15 m;
- удаљеност антенског система базне станице и стамбеног објекта у окружењу износи најмање 30 m;
- удаљеност антенског система базне станице и стамбених објеката у окружењу може бити мања од 30 m, искључиво када је висинска разлика између базне антене и кровне површине објекта у окружењу износи најмање 10m.

При избору локације за постављање антенских система базних станица мобилне телефоније узети у обзир следеће:

- могућност постављања антенских система на постојећим антенским стубовима других оператера, грађевинама попут димњака топлана, водоторњева, стубова са рефлекторима, телевизијских стубова и сл.;
- неопходност поштовања постојећих природних обележја локација и пејзажа, избегавати просторе излетишта, заштићена природна добра, заштићене културно-историјске целине, парковске површине и слично.

Инвеститор је дужан да се обрати надлежном органу за заштиту животне средине који ће утврдити потребу израде Студије о процени утицаја.

3.2.2. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА И ВРЕДНОСТИ И ПРЕДЕЛА

Природне вредности огледају се највећим делом у постојећим зеленим површинама у оквиру граница грађевинских рејона и Планског подручја у целини (шумски засади на падинама, зеленило уз водоток) и ван његових граница (постојеће шуме, површине планиране за

пошумљавање и пољопривредно земљиште). Карактеристика зелених површина на Планском подручју и његовој околини је њихов добар квалитет и значајно распоростирање, али и недостатак уређених површина у функцији јавног зеленила, поготово дуж општинског пута и реке Јабланице. Природне вредности представљене су и реком Јабланицом, односно богатством флористичких елемената у њиховим приобаљима и ихтиофауном, која може бити угрожена због испуштања комуналних отпадних вода које се упуштају у водотоке.

Предметно планско подручје се не налази унутар заштићеног подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, не налази се у просторном обухвату еколошке мреже, нити у простору евидентираног природног добра.

У погледу заштите природних добара и вредности, основна планска решења су:

- Инфраструктурно опремање по високим еколошким стандардима и изградња комуналне инфраструктуре на основу услова надлежних комуналних организација;
- Поштовање важећих прописа за заштиту, коришћење и очување површинских и подземних вода;

У складу са условима заштите животне средине садржаним у Решењу Завода за заштиту природе Србије број.03 021-2615-2/19 од 2.8.2023.год:

- сви радови на припреми терена и изградњи се врше ван вегетативног и репродуктивног периода биљака и животња (пре 1.априла и после 1.јула);
- потребно је обезбедити довољан размак између соларних модула како би се спречило засенчење земљишта и омогућили биолошки процеси;
- предвиђа се очување природних и полуприродних станишта у обухвату међународно значајног подручја за птице "Добрић-Нишава" значајног за очување јаребице (*Perdix Perdix*) и црноглаве стрнадице (*Emberzia melanoccephala*) као основних вредности за издвајање овог подручја;
 - Приликом припреме терена за изградњу соларне електране (соларних панела) предвиђа се: да земљани радови не нарушавају конфигурацију терена; да све електричне инсталације буду добро изоловане и обезбеђене како би се спречило страдање дивљих животиња; забрањује се третирање земљишта у предметном подручју хемијским препаратима за сузбијање раста биљака и инсеката, потребно је обезбедити довољну висину соларних панела од земље (терена) како би се омогућило пашарење или кошење локације за потребе одржавања;
- Обавезно је да се користи постојеће мреже саобраћајница и избегава изградња нових путева за привремено коришћење, чиме би се додатно повећала дефрагментација простора и природних и полуприродних станишта; уколико грађевински материјал може послужити као добро склониште за водоземце, гмизацвце и друге животиње, време одлагања истог максимално скратити;
- осветљење пратећих објеката мора бити минимално при чему извор светлости мора бити усмерен ка тлу;
- Предвиђа се коришћење савремених типова опреме (панела) који најмање угрожавају животну средину и страдање дивљих врста своде на најмању могућу меру;
- Трајно депоновање неискоришћеног геолошког, грађевинског и осталог материјала насталог приликом радова искључиво на локацијама које одреди надлежна комнална служба;
- Предвидети све мере заштите у акцидентним ситуацијама уз обавезу обавештавања надлежних инспекцијских служби и установа;
- Уколико се током радова наиђе на геолошко-палеонтолошке или минералошко-петролошке објекте, за које се претпоставља да имају својство природног добра, извођач радова је дужан да у року од осам дана обавести Министарство заштите животне средине, као и да предузме све мере заштите од унуштења, оштећења или крађе до доласка овлашћеног лица.

Несумњиво је да и даље треба инсистирати на очувању основних амбијенталних карактеристика и природних вредности овог подручја, што ће се остварити реализацијом основних архитектонских, грађевинских и хортикултурних решења који ће бити комплементарни са постојећим природним карактеристикама.

Ради очувања животне средине и унапређења квалитета живота становника од великог је значаја формирање и развој система зелених површина, првенствено кроз очување постојећих зелених површина у оквиру окућница и пољопривредних и шумских површина као и зеленила дуж водотокова. Системом зелених површина остварује се органска веза са ваннасељским површинама зеленила (пољопривредно земљиште), као и интеграција са изграђеним простором града.

Планом се, у складу са планираном наменом површина и правилима уређења и грађења предвиђа задржавање свих постојећих категорија и површина под зеленилом, уз мере њиховог уређења, унапређења и формирања јединственог система, као и подизање нових, у складу са значајем и категоријом простора и локацијским могућностима.

3.2.3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

На подручју овог плана нема проглашених споменика културе - непокретних културних добара, као и добара која уживају претходну заштиту, нити су евидентирани остаци културних добара из прошлости. Међути, с обзиром да су у широј околини археолошка налазишта и други остаци из прошлости од којих су многи веома значајна и заштићена културна добра, може се очекивати да се и на Планском подручју може наићи на остатке и прошлости.

Уколико се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на остатке из прошлости за које се претпоставља да могу имати својства културног добра, извођач радова је дужан да о томе обавести надлежни завод за заштиту споменика и да предузме мере да се до доласка овлашћеног лица, пронађени остаци не оштете и да се чувају на месту и положају у коме су нађени.

Уколико се на остатке из прошлости наиђе, заштита археолошких налазишта или потенцијалних археолошких локалитета регулисаће се систематским археолошким, претходним сондажним истраживањима или остваривањем стручног увида („стручним археолошким надзором“) током извођења земљаних радова. Примена одговарајућих мера заштите утврдиће се на основу проспекције терена и процене стручњака надлежне установе заштите за сваку локацију посебно.

3.2.4. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ И ДРУГИХ ВЕЋИХ НЕПОГОДА, ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИХ НЕСРЕЋА И РАТНИХ ДЕЈСТАВА

Потребно је да се при изградњи на предметном простору, скупом урбанистичких и грађевинских карактеристика задовоље потребе заштите, и то пре свега тако да се смање дејства евентуалног разарања објеката. Због тога је, при планирању на овом простору обавезно обезбедити могућност примене и реализације мера заштите од елементарних и других већих непогода. У том смислу, са аспекта заштите на предметном простору биће разрађене и спроведене мере и дати параметри повредивости.

Услови и мере за заштиту од земљотреса

Подручје Плана детаљне регулације Мачковац спада у *зону VII степена* MCS. На поменутом подручју није било катастрофалних потреса, али се не искључује могућност јачих удара. Основну меру заштите од земљотреса представља примена принципа асеизмичког пројектовања објеката, односно примена сигурносних стандарда и техничких прописа о градњи на сеизмичким подручјима.

Ради заштите од потреса, објекти морају бити реализовани и категорисани према Правилнику о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима ("Службени лист СФРЈ", бр. 31/81, 49/82, 29/83, 21/88 и 52/90).

У овом подручју могу се очекивати катастрофални земљотреси. У циљу заштите од земљотреса морају се строго поштовати технички прописи о изградњи инвестиционих објеката који се односе на носивост и стабилност терена и објеката. Такође, одговарајуће службе морају имати разрађене планове о евакуацији и забрињавању становништва у случају појаве земљотреса свих интензитета.

Ризик од повредљивости при сеизмичким разарањима може се смањити примењујући одређене принципе планирања, организације и уређења простора, у првом реду за индустрију и инфраструктуру, као основне компоненте предметног простора.

У циљу заштите од земљотреса треба примењивати следеће смернице:

- обавезна примена важећих сеизмичких прописа при реконструкцији постојећих и изградњи нових објеката;

- обезбедити довољно слободних површина које прожимају изграђене структуре, водећи рачуна да се поштују планирани проценти изграђености парцела, системи изградње, габарити, спратност и темељење објеката;
- главне коридоре комуналне инфраструктуре треба водити дуж саобраћајница и кроз зелене површине увек када је то могуће, кроз за то планиране коридоре и на одговарајућем одстојању од грађевина.

Превентивне мере заштите у смислу сеизмичности подразумевају:

- поштовање степена сеизмичности од око 7⁰ MCS приликом пројектовања, извођења или реконструкције објеката, или оног степена сеизмичности за који се посебним сеизмичким истраживањима утврди да је меродаван за планско подручје,
- поштовање регулације саобраћајница и међусобне удаљености објеката,
- обезбеђење оних грађевина чија је функција нарочито важна у периоду после евентуалне катастрофе.

Инфраструктура је у већој мери подложна повредљивости од осталих физичких структура. Отуда је нужно предвидети појединачно за сваки од система одговарајуће мере:

- саобраћај: улазно - излазни правци се трасирају на стабилним теренима, главне улице, сабирне и сервисне улице обезбеђују несметано комуницирање. водоснабдевање: главни водовод и секундарна мрежа планирају се са могућношћу искључења појединих деоница у случају оштећења
- електродистрибутивна мрежа, као и систем трафостаница (10/0,4kV), су дисперговани у простору, распоређени по зонама, везани у прстенове и полупрстенове, на такав начин да се могу у ванредним условима искључивати по сегментима; каблирање високонапонских водова је нужно због безбедности у ванредним условима
-

Препоручује се да се код пројектовања и изградње свих категорија објеката високоградње стриктно треба придржавати одредби „Правилника о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима („Сл. лист СФРЈ“, бр. 31/81, 49/82, 29/83, 21/88 и 52/90),

Поред тога, на свим теренима са смањеном стабилношћу обавезно се спроводе посебна инжењерско - геолошка, сеизмичка и геофизичка испитивања терена на којима ће се градити поједини објекти.

Услови и мере за заштиту од пожара

С обзиром да подручје територије општине Мерошина обилује пољопривредним земљиштем као и да је изградња концентрисана у Планском подручју које је у непосредној близини пољопривредних подручја, а с обзиром на планове за активирање површина за обновљиве изворе енергије у наредном периоду, ради спречавања настанка и ширења пожара потребно је предузети следеће мере у складу са Законом о пожарима:

- Према достаљеним условима за изради Плана од стране Министарства унутрашњих послова, Сектора за ванредне ситуације, Управе за ванредне ситуације Ниш, број 07.19.2 број 217-2851/23-2 од 25.7.2023.год.
- Ради заштите планског подручја од пожара и експлозија неопходна је примене мера заштите од пожара утврђене Законом о заштити од пожара ("Сл.гласник РС" бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18-др.закони), Законом о запаљивим и горивим течностима и запаљивим гасовима, а ("Сл.гласник РС" бр.54/15) Законом о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима ("Службени гласник СРС" бр.44/77, 45/85 и 18/89 и "Сл.гласник РС" бр.53/93, 67/93, 48/94, 101/05-др.закон и 54/15-др.закони), важећим техничким прописима и српским стандардима којима је са аспекта заштите од пожара и експлозије уређена област планирања и изградње објеката, опреме, инсталација и уређаја коју су у обухвату планског документа.

Подручне јединице органа државне управе у чијој је надлежности заштита од пожара дају сагласност на техничку документацију у погледу заштите од пожара за изградњу, реконструкцију и доградњу објеката за производњу енергије из обновљивих извора енергије

(соларна електрана) и електрана са комбинованом производњом, појединачне снаге до 10MW, свим припадајућим инсталацијама, опремом и уређајима.

Услови и мере за заштиту од ветра

Мере заштите од удара јачих ветрова треба да буду пре свега превентивне јер од њиховог правилног и благовременог извршавања зависиће и ефикасност оперативних мера:

- грађевинско-техничке мере се заснивају на елементима ојачања било при доградњи старих објеката или изградњи нових,
- дендролошке мере се састоје у засађивању високог зеленила које представља баријеру ветру и у знатној мери смањује његову јачину, снагу и брзину,
- потребно је поштовати прописе о слободним коридорима испод електровода,

Услови и мере за заштиту од поплава, ерозије и клизања тла

У складу са одредбама ППО Мерошина, један од важних циљева које треба остварити у наредном планском периоду је заштита од поплава које наносе велике директне и индиректне штете. На територији општине посебно су угрожене пољопривредне површине, јер поплаве осим директним материјалних штета односе плодни земљишни слој са пољопривредних површина (који се тешко спонтано обнавља), истовремено их засипају стерилним наносима. У периодима већих падавина, отапања снега и слично, подручје око реке Јабланице може локално бити угрожено у периодима већег протицаја и вишег водостаја, када су и услови за еродовањем земљишног слоја на падинама и појаве клижења тла потенцијално више могуће.

Потребно је у сливовима водотокова на ширем подручју, пошумити и затравити еродирани површине, чиме се спречава спирање и одношење земљишта, а повећава проценат задржавања и чувања воде.

За подручје Плана није утврђено да постоји опасност од поплава и ерозије

Услови и мере за заштиту од техничко-технолошких удеса и хаваријских загађења

По питању заштите од акцидентних загађења, основне мере заштите се заснивају на управљању ризиком од удеса, и то кроз: идентификацију опасности; анализу последица; процену ризика; планирање мера за превенцију удеса или смањење ризика; организовање мера приправности и одговора на удес; као и планирање мера санације од последица удеса. Мере заштите треба спроводити: за постојеће објекте и технологије (производња, складиштење, утовар, транспорт, претовар штетних и опасних материја), кроз превентивне мере и мере сталног надзора; за нове објекте, технологије и радове, као и код реконструкција постојећих, кроз обавезну израду процене утицаја и процене ризика на животну средину; израдом Мапе хазарда, чиме ће се утврдити потенцијални извори удесних загађења и правци транспорта опасних и штетних материја.

Имајући у виду планирану намену простора на подручју ПДР-а и локалне иницијативе за изградњу нових производно-комерцијалних објеката, неопходно је да сви постојећи и новопланирани објекти донесу одговарајући План заштите од удеса, као основну меру приправности у случају изненадних и непредвиђених индустријских удеса и хаваријских загађења. План заштите од удеса прецизно дефинише процену степена опасности од ризика, ниво повредљивости и субјекте надлежне за његову реализацију, а доноси се на основу „Правилника о методологији за процену опасности од хемијског удеса и од загађивања животне средине, мерама припреме и мерама за отклањање последица“ („Сл. гласник РС“, бр. 60/94 и 63/94).

Евентуално складиштење и чување хемикалија и осталих опасних материја у привредним и другим објектима организовати у засебним радним просторијама магацинског типа, уз перманентну контролу и надзор локалног особља.

Основна превентивна мера у поступку издавања грађевинске дозволе за новопланиране привредне објекте на планском подручју биће израда Студије о процени утицаја на животну средину (у складу са Законом о процени утицаја на животну – „Сл. гласник РС“, бр. 135/04), чиме ће се на целовит начин сагледати процена опасности објеката и околног простора од могућих удеса и прописати неопходне мере заштите, ради заштите људи и материјалних добара.

Посебна мера заштите од акцидентних загађења представља и строга контрола саобраћајне полиције свих возила која транспортују опасне и штетне материје државним путевима, с обзиром на близину путева речним токовима и локалним извориштима и могућем загађењу плитких издани услед неконтролисаног истакања опасних материја из транспортних возила у околно земљиште.

Заштита од техничко-технолошких несрећа и удеса обухвата: планирање, организовање и предузимање мера управљања опасним материјама на основу анализе опасности од удеса за све активности, технолошке поступке и објекте где могу бити присутне опасне материје, а за све такве технолошке поступке и објекте обавезна је израда анализе опасности од удеса.

Услови и мере обезбеђења за потребе одбране земље

Иако на Планском подручју нема комплекса посебне намене као ни зона са прописаним посебним режимима заштите, потребно је посветити пажњу:

- заштити од хемијских акцидената, реализацијом производних и других капацитета са опасним материјама, ван зоне становања у складу са прописима,
- могућностима алтернативног снабдевања водом за пиће,
- дефинисању алтернативних саобраћајних праваца за евакуацију,
- могућностима обавештавања и узбуђивања становништва и другим елементима заштите и спасавања становништва.

У све сегменте овог плана уграђени су елементи заштите становништва и материјалних добара, који су дефинисани кроз:

- повезивање насеља са ТК системом и високонапонском електроенергетском мрежом из најмање два правца кроз прстенасто повезивање, чиме се омогућује функционисање у случају разарања једног од праваца;
- у случају ратних разарања прстен примарних саобраћајница обезбеђује нормално функционисање насеља и могућност несметане евакуације становништва коришћењем алтернативних праваца;

Заштита становништва и материјалних добара обезбеђује се поштовањем следећих услова:

- планирана изградња и размештај објеката морају да обезбеде оптималну проходност у условима рушења и пожара, при чему се коридори саобраћајница својом ширином обезбеђују од домета рушења и пожара, а у склопу тога обезбеђене су слободне површине које прожимају изграђену структуру насеља;
- планирана мрежа саобраћајница мора да обезбеди несметан саобраћај уз могућност лаке и брзе промене праваца саобраћајних токова;

У циљу збрињавања и заштите становништва нарочито је важно следеће:

- утврдити локације извора, чесми и постојећих бунара са питком водом за које треба сачинити план редовног одржавања и чувања од загађивања, ради употребе у случају ратних разарања и елементарних непогода;
- организовати систем осматрања, откривања опасности и правовременог обавештавања становништва о њима.

Концепцијом уређења и организације простора и грађења на подручју овог плана обавезно је поштовање и следећих услова цивилне заштите:

- код издавања грађевинске дозволе поштовати све законске прописе везане за планирање и изградњу склоништа;
- планиране регулационе ширине основних саобраћајних праваца морају да омогуће несметано функционисање цивилне заштите у случају опасности од ратних разарања.

У погледу склањања људи и материјалних добара у случају опасности од ратних разарања неопходно је, осим могућности изградње склоништа двонаменског типа, обезбедити евакуациона места у мањим енклавама пољопривредних површина на предметном подручју. У ове сврхе могу се користити и специјална склоништа или одговарајући објекти који су оспособљени за такву намену. У случају да будући инвеститор жели у оквиру новог објекта да изгради кућно склониште оно мора задовољавати техничке нормативе за такву врсту грађевинских објеката.

3.2.5. СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ ЕФЕКТА, КАТАСТАР ЗАГАЂИВАЧА, МОНИТОРИНГ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОСТАЛЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ

Спровођењем мера из домена смањења притиска и унапређења стања животне средине смањиће се и потреба за смањењем ефеката који су последица реализације планског документа. С обзиром на чињеницу да се ефекти манифестују углавном после дуже експозиције, мере из домена смањења ефеката морају да нађу место у овом Плану и Извештају. Оне се пре свега односе на:

- унапређење квалитета живота како кроз квалитетније видове становања и радних простора тако и повећањем обима и садржаја простора за рекреацију свих категорија становника што ће све утицати на јачање здравственог капацитета појединаца и појединих група, како би сваки организам могао што адекватније да одговори на изложеност ноксама из окружења; ово нарочито омогућити формирањем зона рекреације и одмора, еколошки здравих зелених простора, бициклических стаза, трим стаза, стаза "здравља" и сл;
- едукацију грађана ради препознавања фактора ризика из животне средине, као и ризичних понашања који могу да корелирају са тим факторима;
- повећање зелених површина уз увођење већег броја отпорних (толерантних) аутохтоних врста, које истовремено имају и заштитну улогу;
- унапређење амбијенталних вредности и зелених простора уређењем окућница, вертикалним озелењавањем фасада и сл..
- очување биодиверзитета и његово унапређење повећањем озелењених простора, унапређењем квалитета и биолошке структуре зелених простора;
- очување и унапређење стања природних и створених карактеристика простора;
- обезбеђење равномерне заступљености, целовитости и непрекидности различитих типова зелених површина;
- веће учешће обновљивих видова енергије.

У веома важне активности које ће се успоставити и у континуиране спроводе с у :

- израда катастра емитера на територији Општине као и локалитета постојећих црних тачака;
- израда регистра вредних природних добара и станишта;
- успостављање мониторинга животне средине на основу усвојених индикатора;
- успостављање механизма реакције друштва на измењене или неодговарајуће вредности индикатора.

Мониторинг животне средине и простора

У циљу перманентне заштите простора са свих аспеката животне средине и елиминисања могућих изненадних угрожавања простора, на планском подручју је, поред спровођења планираних мера заштите животне средине, природних вредности, предела и културних добара, неопходно **успостављање система мониторинга свих параметара квалитета животне средине на општинском нивоу**: ваздух, воде, земљиште, биљни свет - културе (воће и поврће), и то:

- мониторинг ваздуха обухвата периодично праћење емисије (оквирно) следећих полутаната: угљеникови оксиди, сумпови оксиди, азотови оксиди, чађ и чврсте честице, метали (олово), угљоводоници (укупно), амонијак, суспендоване честице и чађ у ваздуху, као и других полутаната који се могу јавити као последица производног процеса у редовним и акцидентним ситуацијама (посебно у близини будућих привредних и свих других врста објеката за које се утврди повећана емисија загађујућих материја у атмосфери);– мониторинг вода подразумева периодично праћење вредности показатеља квалитета површинских вода (водотока, као и свих локалних изворишта водоснабдевања) и редовно праћење састава отпадних вода пре испуштања у реципијент (у погледу присуства следећих полутаната: масти, уља, нафтни деривати и др. угљоводоници, тешки метали, кисеонички параметри, суспендоване материје, мирис, боја, електропроводљивост и др. физичке карактеристике);
- мониторинг земљишта дефинише праћење аналитичких индикатора у области коришћења земљишта (промена намене), праћење концентрације тешких метала у

земљишту и праћење концентрације азота у земљишту, посебно у непосредној близини аутопута;

- мониторинг отпада подразумева праћење начина управљања отпадом у погледу укупне количине отпада, количине отпада по секторима, количине отпада који се рециклира и количине отпада који ће се депоновати на регионалну санитарну депонију;
- мониторинг буке, вибрација и нејонизујућег зрачења подразумева праћење индикатора експозиције (интензитет, дужина експонираности, кумулативни ефекти, максимално дозвољене вредности и сл.)
- обезбеђивање биомониторинга ваздуха, воде и земљишта као комплементарна метода физичко-хемијским методама мониторинга;
- обезбеђивање еколошких стандарда у будућим привредним објектима остварује се добијањем интегрисане дозволе за рад постројења која могу имати одређене негативне утицаје на стање животне средине, у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађења животне средине («Сл. гласник РС», бр. 135/04 и 25/15);
- инвестирање у заштиту животне средине остварује се применом принципа "загађивач плаћа" у складу са важећом регулативом, дефинисањем одговарајућих локалних фондова за заштиту животне средине и других локалних институција, као и инвестирањем у програме заштите животне средине; и
- примену Система управљања заштитом животне средине у постојећим и будућим привредним објектима.

3.2.6. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ТЕХНИЧКЕ И ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

При изради техничке документације за реализацију појединих планских решења неопходно је поштовање мера заштите утврђених овим Планом и Извештајем.

Планска решења су дефинисана тако да ће њихова примена и спровођење у склопу израде техничке документације омогућити техничка решења која, у датим условима, максимално могуће штите околну земљиште, воде, ваздух, материјална добра и становништво, као и природне екосистеме у редовним и акцидентним ситуацијама.

Напомиње се да за све објекте за које се у склопу израде техничке документације испостави да је потребна израда процене утицаја у складу са Законом, те ако се кроз израду процене утицаја на животну средину прецизно утврдити колики се нивои загађења околине могу јавити, у складу са тим ће се прецизирати и конкретне мере заштите, њихов положај и врста. Стога се у Плану утврђују услови који ће бити саставни део локацијских услова из овог Плана.

К р о з израду техничке документације обезбедити да се приликом пројектовања и изградње поштују следећи услови:

- одређеним техничким решењима, спровести све мере заштите ваздуха, воде, земљишта, природе и вегетације, културних добара, заштите од буке и вибрација и друге које су дефинисане овим Планом и Извештајем;
- спровести поступак одлучивања о потреби израде студије провене утицаја у складу са законском регулативом; овом студијом треба анализирати:
 - постојеће индикаторе стања животне средине; извршити циљана мерења квалитета ваздуха, земљишта и водотокова, нивоа комуналне буке, ради утврђивања „0" стања,
 - капацитет животне средине, услове и ограничења простора на којем се планирају конкретни производно – комерцијални садржаји,
 - геолошко-геотехничке и хидрогеолошке карактеристике терена на предметном простору, ради утврђивања адекватних услова изградње објеката,- потенцијалну угроженост становништва, биљног и животињског света, као и објеката у контактним зонама у редовној експлоатацији и за случај удесних ситуација;
- Пре почетка било каквих радова морају се прибавити подаци о тачном положају постојећих инфраструктурних објеката како не би дошло до оштећења истих.
- у циљу спречавања, односно смањења утицаја објеката и инфраструктуре на чиниоце животне средине предвидети:
 - садњу / ревитализацију заштитног појаса зеленила дуж саобраћајница, где год просторни услови то дозвољавају;
 - обратити пажњу на решења при пројектовању система одвођења атмосферских вода како би се спречило директно изливање штетних материја са коловоза; затворени

- систем одводњавања, односно контролисано и ефикасно прикупљање заупљених атмосферских вода са свих саобраћајних површина које су предмет изградње, њихов третман (издвајање масти и улћа у сепараторима и друго) до пројектованог/захтеваног квалитета и контролисано одвођење у реципијент,
- опремање подручја плана објектима комуналне и друге инфраструктуре,
 - одговарајући начин складиштења материја и материјала неопходних за одржавање путева и објеката, у циљу заштите земљишта и подземних вода од загађења, у складу са посебним законима,
 - сакупљање, разврставање, привремено складиштење и предају отпадних материја које имају карактеристике штетних и опасних материја, а које настају у процесу одржавања путева и објеката, као и отпада насталог у процесу функционисања објеката, у складу са важећим прописима из ове области;
- обезбедити одговарајуће услове од надлежних институција и организација за израду техничке документације;
 - планирати изградњу система јавне расвете дуж саобраћајница а поготову на раскрсницама;
 - размотрити проблем акцидентних ситуација при превозу отпадних материја, пожара и сл. и дефинисати одговарајуће мере за заштиту људи и животне средине.

Опште мере заштите током уређења терена, и зградње и експлоатације објеката

На Планском подручју обезбедити:

- одговарајућу организацију градилишта за потребе изградње, како привремених локација за депоновање грађевинског материјала и опреме неопходног за изградњу, тако и привремених или трајних локација (постојеће уређене комуналне објекте) за одлагање депонованог отпада укључујући и комунални настао у току извођења радова;
- очување ресурса, односно рационално коришћење земљишта, да се хумусни слој сачува како би се користио за озелењавање или санирање простора, након изведених радова;
- забрану сервисирања возила и грађевинских машина за време извођења радова на самој локацији. Уколико дође до хаваријског изливања горива, улћа/мазива и других штетних материја обавезна је санација површине и враћање у првобитно стање;
- да, уколико се током радова наиђе на геолошко-палеонтолошке или минералошко-петролошке објекте, за које се претпоставља да имају својство природног добра, сходно Члану 99. Закона о заштити природе («Службени гласник РС», бр. 36/09, 88/10, 91/10, 95/18-др.закон) извођач радова је дужан да обавести министарство надлежно за послове заштите животне средине, односно предузме све мере како се природно добро не би оштетило до доласка овлашћеног лица.
- да, уколико се приликом извођења земљаних радова наиђе на археолошке остатке, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања, прекине радове, обавести о томе Завод за заштиту споменика културе града Београда и предузме мере да се налаз не уништи, не оштети и сачува на месту и у положају у коме је откривен (члана 109. Закона о културним добрима, „Службени гласник РС“, број 71/94, 52/11-др. закон и 99/11- др. закон). Инвеститор је дужан да по члану 110. истог закона, обезбеди финансијска средства за истраживање, заштиту, чување, публикавање и излагање добра, до предаје добра на чување овлашћеној установи заштите
- рационално користити земљиште – максимално спровести очување ресурса, односно рационално коришћење земљишта, да се хумусни слој сачува како би се користио за озелењавање или санирање простора, након изведених радова;
- просторно ограничити манипулативне површине током изградње објеката,
- максимално очувати водне ресурсе при извођењу радова на изградњи саобраћајница;
- строго се придржавати предвиђеног коридора и зоне планиране намене, како земљани радови и употреба машина не би оставили последице на шири простор;
- одређеним техничким решењима умањити буку која ће настати током изградње објеката;
- уклањање отпада, који настане у току изградње објеката, инфраструктуре и саобраћајница и пратећих објеката извршити у складу са важећим прописима о управљању отпадом (сакупљање, разврставање и одлагање на за то предвиђену локацију или искоришћење рециклабилних материјала и посебних судова) - дефинисати привремене локације за депоновање опреме, грађевинског и другог материјала потребног за изградњу, лоциране изван простора са високом вегетацијом;
- ако при извођењу предметних радова дође до удеса на грађевинским машинама или транспортним средствима, односно изливања улћа и горива у земљиште, извођач је у

обавези да одмах прекине радове и изврши санацију, односно ремедијацију загађене површине;

- извршити санацију терена уколико дође до хаваријског изливања уља или горива;
- константно пратити параметре који утичу на промену / погоршавање квалитета ваздуха, воде и земљишта, утицаје буке и утицаје на живи свет и створене (поготово заштићене) вредности, како током изградње, тако и током експлоатације саобраћајнице.

Општа мера за израду планске документације:

При изради измена и допуна планске документације за предметно и контактна подручја, обавезно имати у виду утицаје на животну средину намена на Планском и контактном подручју те планирање намена простора ускладити са овим утицајима. Овде се посебно мисли на евентуалне измене урбанистичких планова где је на свим површинама које су сада неизграђене и користе се за пољопривреду, а у будућности би се могле пренаменити за стамбене и друге намене које могу бити угрожене неком од постојећих или планираних намена у околини. У овим зонама у контактном подручју потребно је планирати зелене заштитне појасеве од шумског и жбунастог зеленила, као тампон зоне ка становању и другим наменама. Димензионисање ових зелених појасева и њихов састав вршити у складу са проценом утицаја која ће се обавити у склопу израде техничке документације за обилазницу, а у односу на процењено загађење ваздуха, као и буку која ће се јавити од саобраћаја, односно евентуалну угроженост од стварања снежних наноса и поледице.

4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЕНА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА И ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

План представља плански основ за за формирање грађевинског подручја, израду пројеката препарцелације, издавање информација о локацији, локацијских услова у складу са правилима овог Плана и у складу са Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, број 72/09, 81/09, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13, 50/13 98/13, 132/14, 145/14, 83/2018, 31/2019 и 37/2019 – др.закон и 09/20, 52/2021 и 62/2023).

До реализације планираних решења инфраструктурних мрежа дозвољена је примена техничких решења, уз прибављање одговарајућих услова и сагласности надлежних институција и предузећа пре издавања локацијских услова.

У смислу смањивања и елиминисања могућих промена и негативних утицаја на животну средину неопходно је поштовање основних начела заштите животне средине и основних начела у планирању и остваривању планских решења а која се односе на заштиту просторних ресурса и вредности, уређење простора и коришћење основних категорија земљишта. Према члану 16. Закона о стратешкој процени утицаја, Извештај о стратешкој процени садржи разрађене смернице за планове или програме на нижим хијерархијским нивоима које обухватају дефинисање потребе за израдом стратешких процена и процена утицаја пројеката на животну средину, одређују аспекти заштите животне средине и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину планова и програма нижег хијерархијског нивоа.

4.1. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Извештај о Стратешкој процени утицаја на животну средину је урађен у складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Сл.гласник РС" бр.135/04 и 88/10) а за потребе израде предметног Плана. С обзиром да је ПДР плански документ из којег ће се у зонама за које је предвиђено директно спровођење на основу Плана издавати локацијски услови, нема потребе за израдом стратешких процена урбанистичких планова на нижим хијерархијским нивоима јер исти не постоје за ове зоне, али се допушта могућност, уколико се појави неки специфичан програм или план развоја да се за исти спроведе поступак процене потребе израде стратешке процене у складу са Законом.

Такође, исти поступак одлучивања о потреби израде стратешке процене утицаја планских решења на животну средину, дефинисан Законом прописује се и у случају израде измена и допуна овог Плана.

За реализацију планираних намена и објеката, на основу предметног Плана детаљне регулације, ће се израдити техничка документација у складу са законском регулативом, што значи да ће се у склопу ње спровести и процена утицаја конкретних пројектних решења и планирати потребне мере заштите животне средине, у складу са Законом.

4.2. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

С обзиром да се Процена утицаја врши се за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљања отпадом и комуналних делатности, као и за пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра, у поступку спровођења планског документа, у склопу израде техничке документације, у складу са Законом о процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр.135/04, 36/09) и Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр.114/08) потребно је спровести поступак одлучивања о потреби израде студије процене утицаја објекте обновљивих извора енергије на Планском подручју, у складу са Законом.

У складу са наведеним Законом и одредбама Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр.114/08) пре подношења захтева за издавање грађевинске дозволе инвеститори су дужни да се обрате надлежном органу за послове заштите животне средине. Надлежни орган ће одлучити о потреби израде студије о Процени утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби изради или ослобађању од израде студије.

У складу са Законом утврдиће се обавеза инвеститору да у поступку спровођења планског документа, за потребе прибављања грађевинске дозволе, изради Студију процене утицаја на животну средину, а у складу са одредбама Закона о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр.135/04, 36/09) посебно на локацијама које се спроводе непосредном применом правила грађења.

Предмет процене утицаја су и пројекти који су реализовани без израде студије о процени утицаја, а немају одобрење за изградњу или се користе без употребне дозволе (у даљем тексту: процена утицаја затеченог стања).

За све планиране активности и делатности (које подлежу процени утицаја) дефинисати обавезне мере којима се у потпуности мора обезбедити заштита околине од загађења.

Студија процене утицаја израђује се на нивоу генералног, односно идејног пројекта и саставни је део захтева за прибављање грађевинске дозволе.

Начелни садржај студије о Процени утицаја на животну средину прописан је чланом 17. поменутог Закона, а тачан садржај и обим студије одређује надлежни орган за заштиту животне средине на основу захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја који подноси инвеститор.

Као обавезујућу ствар, а на основу Закона о процени утицаја на животну средину, потребно је истаћи следеће:

- Инвеститор не може приступити извођењу пројекта тј. радовима без спроведеног поступка процене утицаја и добијене сагласности надлежног органа на студију о процени утицаја
- Инвеститор за чије се планиране објекте и активности може захтевати процена утицаја мора поднети захтев за одлучивање о потреби процене утицаја надлежном органу, и
- Студија о процени утицаја је саставни део документације потребне за прибављање грађевинске дозволе и одобрења за почетак извођења пројекта (изградња, извођење радова, промена технологије, промена делатности и друге активности).

Поступак процене утицаја на животну средину је потребно спровести по фазама у поступку процене утицаја како је то прописано Законом.

5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА И ПРОГРАМА (МОНИТОРИНГ)

Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине у предметном Плану детаљне регулације могле успешно имплементирати у пракси. Програм праћења стања животне средине у току спровођења плана садржи, према Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр.135/04,88/10), следеће ставке:

1. опис циљева плана и програма;
2. индикаторе за праћење стања животне средине;
3. права и обавезе надлежних органа; и
4. поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја.

Програм праћења стања животне средине може бити саставни део постојећег програма мониторинга који обезбеђује орган надлежан за заштиту животне средине.

5.1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА

Опис циљева Плана, општих и посебних, детаљније је наведен у претходним поглављима овог Извештаја па ће се више пажње посветити циљевима Програма праћења стања животне средине

Основни циљ формирања мониторинг система је да се обезбеди, поред осталог, правовремено реаговање и упозорење на могуће негативне процесе и акцидентне ситуације, као и потпунији увид у стање елемената животне средине и утврђивање потреба за предузимање мера заштите у зависности од степена угрожености и врсте загађења. Потребно је обезбедити *континуирано праћење стања квалитета животне средине и активности у простору* чиме се ствара могућност за њеним рационалним управљањем.

Према Закону о заштити животне средине ("Сл. гласник РС", бр.135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-одлука УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др.закон), јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине у складу са овим и посебним законима. Према члану 69. наведеног Закона, циљеви Програма праћења стања животне средине били би:

- обезбеђење мониторинга,
- дефинисање садржине и начина вршења мониторинга,
- одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга,
- дефинисање мониторинга загађивача,
- успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача, и
- увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

5.2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ

Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине које обухвата праћење природних фактора, односно промена стања и карактеристика животне средине.

Имајући у виду просторни обухват плана и могућа загађења, систем мониторинга се, пре свега, односи на следеће показатеље:

- успостављање мреже мерних места за мерење нивоа загађујућих материја, у циљу праћења степена загађености ваздуха на посматраном подручју
- редовно мерење емисије,

- контролу спровођења санитарне заштите у подручјима непосредне, уже и шире зоне заштите водоизворишта,
- праћење квалитета земљишта контролом његовог загађивања,
- успостављање мерних места у циљу праћења нивоа буке,
- праћење опасних, отпадних и штетних материја, и
- сталну урбанистичко-грађевинску контролу лоцирања и изградње објеката.

Квалитет ваздуха се контролише и прати мерењем емисије и нивоа загађујућих материја. Мерење емисије обезбеђују загађивачи ваздуха чија је обавеза, у складу са законским одредбама, да:

- податке о стационарном извору загађивања ваздуха и свакој његовој промени (реконструкцији) доставе надлежном министарству, односно Агенцији за заштиту животне средине и општинама/градовима;
- обављају мониторинг емисије
- обављају континуелна мерења емисије када је то прописано за одређене загађујуће материје и/или изворе загађивања самостално, путем аутоматских уређаја за континуелно мерење
- обезбеде контролна мерења емисије преко референтне лабораторије, ако мерења емисије обављају самостално
- обезбеде прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног правног лица, а најмање једанпут годишње;
- обезбеде мерења нивоа загађујућих материја по налогу надлежног инспекцијског органа преко овлашћеног правног лица
- воде евиденцију о обављеним мерењима са подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења
- воде евиденцију о врсти и квалитету сировина, горива и отпада у процесу спаљивања - воде евиденцију о раду уређаја за спречавање или смањивање емисије загађујућих материја и мерних уређаја за мерење емисије.

Систематско мерење нивоа загађујућих материја обезбеђује Република. Мерење нивоа загађујућих материја врши се у складу са Програмом контроле квалитета ваздуха на територији Републике Србије, чија је законска основа садржана у Закону о заштити животне средине („Службени гласник Републике Србије“, бр. 135/04 и 36/09). Влада Републике Србије доноси Уредбу о утврђивању Програма контроле квалитета ваздуха, којом се утврђује контрола квалитета ваздуха, која обухвата: систематско мерење нивоа загађујућих материја, праћење утицаја загађеног ваздуха на здравље људи, животну средину и климу, и извештавање о резултатима мерења.

Систематска мерења нивоа загађујућих материја врше се у оквиру мреже мерних места, постављене у више нивоа:

- Основна мрежа метеоролошких станица и основна мрежа урбаних метеоролошких станица
- Локална мрежа урбаних станица за мерење нивоа загађујућих материја основних загађујућих материја и локална мрежа урбаних станица за мерење нивоа специфичних загађујућих материја
- Основна мрежа станица за праћење утицаја загађеног ваздуха на здравље људи.

Систематска контрола квалитета површинских и подземних вода спроводи се у складу са Уредбом о систематском испитивању квалитета вода, коју доноси Влада Републике Србије. Испитивања квалитета површинских вода врше се ради оцене стања квалитета воде водотока, праћења тренда загађења и очувања квалитета водних ресурса. Републички хидрометеоролошки завод врши систематско праћење квантитативних и квалитативних карактеристика површинских и подземних вода на мрежи хидролошких станица са дефинисаним програмом рада, док Институт за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут“ спроводи систематска испитивања квалитета воде за пиће из водоводних система у Републици Србији.

При формулисању Програма праћења стања животне средине - конципирања и спровођења система мониторинга настојати да се у погледу одређивања листе индикатора за праћење стања животне средине, у највећој могућој мери она усклади са Правилником о Националној листи индикатора заштите животне средине („Сл. гласник РС“, бр.37/11), с обзиром да у Србији још увек није устаљено праћење свих индикатора који се прописују националном листом индикатора заштите животне средине. Дефинисаним индикаторима Стратешке процене утицаја добијају се подаци о: квалитету ваздуха, стању површинских и подземних вода,

водоснабдевању, стању земљишта, стању шумске вегетације, карактеристикама и стању фауне и флоре, стању природних вредности и културном наслеђу, инфраструктурној и комуналној опремљености подручја.

Обавеза загађивача животне средине у оквиру Програма праћења стања животне средине је да:

- Податке о стационарном извору загађивања ваздуха и свакој његовој промени (реконструкцији) доставе надлежном министарству, односно Агенцији за заштиту животне средине и Општини;
- Обављају мониторинг емисије (емисије SO₂, NO_x, CO₂, чађи, суспендованих честица и других загађујућих материја);
- Обављају континуелна мерења емисије када је то прописано за одређене загађујуће материје и/или изворе загађивања самостално, путем аутоматских уређаја за континуелно мерење;
- Обезбеде контролна мерења емисије преко референтне лабораторије, ако мерења емисије обављају самостално;
- Обезбеде прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног правног лица, а најмање једанпут годишње;
- Обезбеде мерења нивоа загађујућих материја по налогу надлежног инспекцијског органа преко овлашћеног правног лица;
- Воде евиденцију о обављеним мерењима са подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења;
- Воде евиденцију о врсти и квалитету сировина, горива и отпада у процесу спаљивања;
- Воде евиденцију о раду уређаја за спречавање или смањивање емисије загађујућих материја, као и мерних уређаја за мерење емисије.

Обавеза комуналних и других предузећа и других правних лица која испуштају отпадне воде у пријемнике и јавну канализацију у оквиру Програма праћења стања животне средине је да:

- Поставе уређај за мерење, мере и региструју количине отпадних вода и податке доставе јавном водопривредном предузећу;
 - Воде дневник рада уређаја за пречишћавање вода;
 - Обезбеде испитивање квалитета воде које испуштају и њихов утицај на пријемник.
- Обавеза предузећа и других правних лица и предузетника који користе подземне воде у производном процесу или друге сврхе је да обаве све потребен активности у циљу добијања експлоатационог права, уз обавезно праћење утицаја на квалитет и квантитет подземних вода.
- Обавеза власника и корисника обрадивог пољопривредног земљишта од прве до пете катастарске класе у оквиру Програма праћења стања животне средине је да:
- Воде евиденцију о количини унетих минералних и органских ђубрива и пестицида;
 - По потреби, а најмање сваких пет година врше контролу количине унетог минералних и органских ђубрива и пестицида;
 - Поступају по препоруци из извештаја о резултатима испитивања.

- **ЗАКОНСКИ ОКВИР**

Систем праћења стања животне средине (ваздух, вода, земљиште, опасне, отпадне и штетне материје, бука) успостављен је следећим правним актима:

- Закон о заштити животне средине ("Сл.гласник РС" бр.135/04, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18-др.закон и 95/18-др.закон)
- Закон о заштити ваздуха („Сл. гласник РС", бр. 36/09 и 10/13)
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Службени гласник РС", број 111/15)
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Службени гласник РС", број 6/16)
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС", бр. 11/10, 75/10 и 63/13);
- Уредба о мерењима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања („Сл. гласник РС бр. 5/16)
- Правилник о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података ("Сл. гласник РС", бр.30/97, 35/97);
- Закон о водама ("Сл.гласник РС" бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др.закон),

- Правилник о хигијенској исправности воде за пиће („Службени лист СРЈ“, бр. 42/98 и 44/99 и "Сл. гласник РС", бр.28/19);
- Правилник о опасним материјама у водама ("Сл. гласник СРС", бр. 31/82, 46/91);
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС", бр.67/11, 48/12 и 1/16)
- Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС", бр.50/)
- Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 24/14);
- Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима ("Сл.гласник РС", бр. 33/16)
- Уредба о класификацији вода ("Сл.гласник СРС" бр. 5/68)
- Уредба о категоризацији водотрока ("Сл.гласник СРС" бр. 5/68 и 33/75);
- Закон о пољопривредном земљишту ("Сл.гласник РС" бр. 62/06, 65/08-др.закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18-др.закон),
- Уредба о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Сл. гласник РС", бр. 88/10, 30/18-др.закон);
- Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама за њихово испитивање ("Сл. гласник РС", бр. 23/94)
- Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС", бр.36/09 и 88/10);
- Закон о поступању са отпадним материјама (Сл. гласник РС бр. 25/96),
- Правилником о начину начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада ("Сл. гласник РС", бр. 92/10);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС", бр. 36/09 и 88/10)
- Правилником о дозвољеном нивоу буке у животној средини ("Сл. гласник СРС", бр. 54/92);
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Службени гласник РС“, број 72/10)
- Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 75/10);
- Правилник о методологији за одређивање акустичких зона („Службени гласник РС“, број 72/10),
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Службени гласник РС“, број 72/10),
- Правилник о Националној листи индикатора заштите животне средине („Сл. гласник РС", бр.37/11) .

С обзиром да је законодавна активност у Републици Србији интензивна и динамична, у случају да се током спровођења ПДР-а поједини прописи измене или донесу нови који уређују област заштите животне средине, примењиваће се новодонесени прописи.

- МОНИТОРИНГ СИСТЕМ ЗА КОНТРОЛУ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Проучавање и праћење квалитета ваздуха има за циљ контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивање тренда загађења, како би се правовремено деловало ка смањењу штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине.

Контрола квалитета ваздуха се остварује системским мерењем нивоа загађујућих материја, праћењем и истраживањем утицаја квалитета ваздуха на животну средину и извештавањем о резултатима мерења, праћења и истраживања. Правилником о граничним вредностима, методама мерења нивоа загађујућих материја и критеријумима за успостављање мерних места и евиденцији података ("Сл. гласник РС", бр. 54/92, 30/99 и 19/06), дате су смернице истраживања, праћења и утврђивања општег стања загађености ваздуха у насељеним местима и ненасељеним подручјима. На основу обављених анализа утврђује се стање и трендови на основу којих се предузимају одговарајуће мере заштите ваздуха.

Правилником је дефинисан квалитет ваздуха на основу добијених дуготрајних (просечних) и краткотрајних (високих) вредности загађености ваздуха различитим полутантима. Наведеним Правилником утврђене су загађујуће материје за које се обавља систематско и континуално праћење, при чему је посебан акценат стављен на типичне загађујуће материје.

На основу Закона о заштити животне средине, постројења која представљају извор емисија и загађивања животне средине дужна су да, у складу са Законом, преко надлежног органа, организације или овлашћене организације:

- обављају мониторинг емисије;
- обезбеђују метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику или јединицу локалне самоуправе;
- учествују у трошковима мерења нивоа загађујућих материја у зони утицаја, по потреби; и
- прате и друге утицаје своје активности на стање животне средине.

Са аспекта загађивача ово значи да:

- загађивач мора да планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга емисије, као и за друга мерења и праћења утицаја својих активности на животну средину; мерење емисије обезбеђује се на основу Правилника о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података.
- уколико дође до повећаних концентрација загађујућих материја (SO_2 , NO_x , CO_2 , чађ, суспендоване честице итд.) потребно је благовремено обавестити надлежне органе како би се примениле одређене мере заштите животне средине.
- загађивач мора да планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга емисије, као и за друга мерења и праћења утицаја својих активности на животну средину.

– МОНИТОРИНГ СИСТЕМА ЗА КОНТРОЛУ КВАЛИТЕТА ПОВРШИНСКИХ И ПОДЗЕМНИХ ВОДА

Праћење стања загађености вода врши се систематским испитивањем квалитета површинских и подземних вода на прописан начин, на основу Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање, Уредбе о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци, које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање и Правилника о опасним материјама у водама.

Према Закону о водама, у циљу праћења стања загађености вода, врши се систематско испитивање квалитета површинских и подземних вода на прописан начин на основу Правилника о опасним материјама у водама и Правилника о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода, према програму који доноси Влада РС. Испитивање квалитета вода може да буде бактериолошко и физичко-хемијско а испитивања се обављају према утврђеним параметрима чије присуство и квантитет указује на квалитет и исправност воде или, пак, одређује категоризацију воде у водотоцима.

Комунална и друга предузећа која испуштају отпадне воде у реципијенте и јавну канализацију дужна су да поставе уређаје за мерење, да мере и региструју количине отпадних вода и да податке о томе достављају јавном водопривредном предузећу.

Индустријска предузећа и други привредни субјекти која имају уређаје за пречишћавање отпадних вода и мерне уређаје, дужна су да ове уређаје одржавају у исправном стању, обезбеде њихово редовно функционисање и воде дневник рада уређаја за пречишћавање вода. Уколико испуштају отпадне воде у пријемнике и јавну канализацију, потребно је да обезбеде испитивање квалитета воде које испуштају и њихов утицај на пријемник и то преко овлашћених организација за вршење ових испитивања.

Предузећа која врше испитивање квалитета подземних вода као и испитивање квалитета отпадних вода, дужна су да резултате испитивања доставе Републичком хидрометеоролошком заводу и јавном водопривредном предузећу месечно, а у случају хаваријског загађења воде, у току истог дана.

- МОНИТОРИНГ СИСТЕМ ЗА КОНТРОЛУ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА

У циљу утврђивања количина опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање, врши се испитивање пољопривредног земљишта и воде за наводњавање, и то у складу са Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама за њихово испитивање, и по програму који доноси Влада РС.

Испитивања опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту и води за наводњавање обавља организација коју овласти министарство надлежно за послове пољопривреде. Овлашћена организација дужна је да обавештава то министарство о резултатима испитивања.

Испитивање плодности земљишта и утврђивање квалитета вештачких ђубрива врши се по условима, на начин и по методама утврђеним посебним прописом који доноси поменуто министарство. Плодност земљишта испитује се сваке пете године, у складу са Законом.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници, који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта, дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15) и другим законима.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета у складу са његовом наменом.

Праћење параметара квалитета земљишта је неопходно вршити у континуитету дуги низ година, на одређеним местима за које се утврди евидентна угроженост параметара стања животне средине.

Локације на којима је депонован незагађен материјал од ископавања (земља) не припадају контаминираним локацијама.

- МОНИТОРИНГ БУКЕ

Ниво буке у животној средини се контролише системским мерењем буке које обезбеђује општина. Мерење буке могу да обављају овлашћене стручне организације у складу са Правилником о дозвољеном нивоу буке у животној средини. Истим Правилником прописани су највиши дозвољени нивои буке у насељеним и ненасељеним подручјима.

5.3. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Када су питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, она произилазе из Закона о заштити животне средине. Према наведеним члановима, права и обавезе надлежних органа су:

- Влада доноси програм мониторинга за период од две године;
- Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији који мора бити у сагласности са програмом Владе;
- Република и јединица локалне самоуправе обезбеђују финансијска средства за обављање мониторинга;
- Влада утврђује критеријуме за одређивање броја места и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података;
- мониторинг може да обавља само овлашћена организација. Министарство прописује ближе услове које мора да испуњава овлашћена организација и одређује овлашћену организацију по претходно прибављеној сагласности министра надлежног за одређену област;

- Влада утврђује врсте емисије и других појава које су предмет мониторинга загађивача, методологију мерења, узимања узорака, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података;
- државни органи, односно организације и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке из мониторинга достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин;
- Влада ближе прописује садржину и начин вођења информационог система, методологију, структуру, заједничке основе, категорије и нивое сакупљања података, као и садржину информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност;
- информациони систем води Агенција за заштиту животне средине;
- министар прописује методологију за израду интегралног катастра загађивача, као и врсту, начине, класификацију и рокове достављања података;
- Влада једанпут годишње подноси Народној скупштини извештај о стању животне средине у Републици;
- надлежни орган локалне самоуправе једанпут у две године подноси скупштини извештај о стању животне средине на својој територији;
- извештаји о стању животне средине објављују се у службеним гласилима Републике и јединице локалне самоуправе.

На основу позитивне регулативе општина Мерошина располаже нормативно-правним инструментаријумом да доноси акте у смислу накнада за заштиту и унапређење животне средине. На основу одредаба члана 18. Закона о локалној самоуправи и одредаба члана 190. Устава Републике Србије, јединица локалне самоуправе – општина, стара се о заштити животне средине. У надлежности општине је да припрема и доноси локалне програме коришћења и заштите природних вредности, програме заштите животне средине, односно локалне акционе и санационе планове.

Одредбама чл. 69. и 73. Закона о заштити животне средине прописане су надлежности, права и обавезе републичких и локалних органа. Истовремено, надлежности, права и обавезе су садржани и у одредбама Закона о поступању са отпадним материјама ("Службени гласник РС", број 25/96). Главна обавеза из наведених закона је у мерењу, односно загађивачи и установе које обављају мерење у обавези су да спроводе одговарајуће активности на планском подручју.

Обавеза надлежних органа (Република, Округ, Град, Општина) је да:

- 1) обезбеде редовно мерење емисије општих и специфичних полутаната ваздуха, воде и земљишта (мерење емисија полутаната, буке зрачења и др.);
- 2) обезбеде услове за спровођење законске регулативе, норматива и стандарда у погледу рада индустријско-енергетских комплекса;
- 3) обезбеде поуздан и сигуран рад индустријско-енергетских комплекса у оквирима пројектованог и процењеног утицаја на животну средину;
- 4) правовремено уоче и реагују на евентуална одступања у раду индустријско-енергетских постројења;
- 5) правовремено обезбеде услове за адекватан третман чврстог и течног отпада;
- 6) спроводе све мере за спречавање акцидентата у индустријско-енергетским комплексима у редовном и ванредном раду;
- 7) спроводе све мере за спречавање евентуалних инцидентних ситуација у саобраћају, саобраћајницама и пловним путевима (пре свега спречавање инцидентата у транспорту и претовару опасних материја, транспорт и претовар горива и сл.);
- 8) заштите постојећи биљни и животињски свет, спровођењем планских решења заштите;
- 9) обезбеде спровођење инспекцијског надзора и спровођење закона.

Полазећи од сложености надлежности органа, посебних организација, јавних предузећа, јавних служби по вертикалној хијерархији (републички – покрајински - општински) и по хоризонталној надлежности (локална самоуправа - општина), као и у координацији активности различитих органа, за успешно спровођење Програма праћења стања животне средине – мониторинг неопходно је у смислу организационо – институционалних активности, у оквиру општинских управа формирати посебан орган које би био задужен за координацију, планирање, програмирање, надзор и реаговање у вези са проблемима заштите животне средине. Препорука је да се орган конституише на нивоу одељења, евентуално секретаријата за окружни/регионални ниво Округа, уколико се у наредном периоду, реализују уставне одредбе у погледу децентрализације и јачања права и надлежности локалних самоуправа и региона. Овај

орган - одељење би обједињавало информације које прикупљају органи Републике, Покрајине, Округа/Региона и Општине надлежни за вршење надзора над извршавањем одредаба првенствено Закона о заштити животне средине и Закона о планирању и изградњи, као и других закона и прописа.

5.4. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

У случају појаве неочекиваних негативних ситуација поступа се у складу са законским прописима о ванредним ситуацијама и предвиђеним мерама заштите у складу са релевантним законима о заштити.

На планском подручју могући су акциденти у водопривреди – управљању водама, саобраћају, односно појава елементарних непогода – поплава и непогода, нестабилности падина, сеизмичког ризика, док ризик од акцидената постоји и у случају одбране земље.

У случају саобраћајних акцидената могуће су штете на самом месту удеса, односно нема опасности на шире окружење. На основу важећих прописа транспорт опасних, отровних и експлозивних материјала није дозвољен у насељима. Детаљније мере заштите прописују се у одговарајућим проценама утицаја пројеката за саобраћајнице, односно у поступцима за руковање и транспорт опасним, отровним и експлозивним материјама, као и складиштењу, претовару и транспорту нафтних деривата.

У време топљења снега услед великог протицаја могу се јавити поплаве, као и ерозија стрмих падина изнад насеља или обала реке. У данима са маглом смањена видљивост може да доведе до тежих саобраћајних несрећа са већим људским и материјалним жртвама. Ради заштите од ових видова елементарних непогода, уклањање последица и узрока, предвиђене су мере заштите као што су: регулација корита реке Крајковац, функционисање службе одржавања главних путних праваца између насеља, санирање одрона, клизишта, постављање заштитних мрежа, подзида, пошумљавање у сливу Крајковац и др.

Стрме падине и одсеци и могућа нестабилност и евентуална појава клизишта и ерозије су посматрани као ограничавајући фактор за планирање и коришћење земљишта, планирање садржаја, односно пројектовање и изградњу објеката, у зависности да ли су нестабилности активне, умерене или саниране. Уколико има активних инжењерско – геолошких процеса и појава, исти се прво морају истражити и санирати пре било какве употребе терена.

Ниво угрожености од земљотреса је у зони 7 степени МКС и у том случају се примењују све Законом прописане мере и активности.

6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Сврха стратешке процене утицаја на животну средину је благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на стратешком нивоу планирања и програмирања, уважавајући принципе одрживог развоја. Стратешка процена се у међународној пракси афирмише доношењем EU Directive 2001/42/EC о процени утицаја на животну средину планова и програма. Доношењем сета закона о заштити животне средине, крајем 2004. године стратешка процена утицаја је уведена у домаћу праксу планирања и програмирања. С обзиром да је релативно кратак период у примени стратешке процене, постоји низ проблема и ограничења, као и различити приступи у утврђивању оптималног методолошког обрасца и приступа.

Садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, а донекле и основни методолошки приступ дефинисани су Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 88/10) и Законом о заштити животне средине (“Сл. Гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 72/09).

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину планског документа представља завршни документ стратешке процене и саставни је део планског документа. Садржина Извештаја је у складу са одредбама члана 12. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, и то:

- Полазне основе стратешке процене (са приказом садржаја, циљева израде и планских решења предметног Плана за који се Извештај доноси, описом природних и створених карактеристика подручја плана, прегледом постојећег стања и квалитета животне средине на подручју за које се Извештај доноси);
- Општи и посебни циљеве стратешке процене и избор индикатора;
- Процена могућих утицаја са описом мера предвиђених за смањење негативних утицаја на животну средину;
- Смернице за израду стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину;
- Програм праћења стања (мониторинг) животне средине у току спровођења Плана;
- Приказ коришћене методологије у изради Стратешке процене и тешкоће у изради Стратешке процене;
- Други подаци од значаја за стратешку процену;
- Закључна разматрања до којих се дошло током израде Извештаја;
- Документација.

Општи методолошки приступ изради стратешке процене утицаја

Анализа методолошких приступа је корисна како би се могла направити потребна упоредна анализа са примењеном методологијом коришћеном за потребе овог Извештаја и методолошким основама које су прокламоване у склопу опште законске регулативе која регулише ову проблематику, пре свега Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. Основни циљ се састоји пре свега у покушају да се општа методологија прилагоди специфичностима анализираниог плана.

Стратешка процена утицаја на животну средину у релативном смислу је дисциплина новијег датума и резултат је развоја процена утицаја на животну средину. Стратешка процена утицаја на животну средину интегрисе еколошке, друштвено-економске и кумулативне утицаје, тако што:

- укључује одрживост на самом извору еколошких проблема у планској фази, тако да се санација последица редукује;
- омогућује да се утврди потреба и оправданост са аспекта заштите животне средине, пре свега, иницијатива и инвестиционих подухвата;
- обрађује питања од ширег значаја; и
- утврђује контекст и поставља смернице за хијерархијски оквир даљих процена утицаја планова, односно пројеката на животну средину.

Чест случај у пракси је да се комбинују методе стратешке процене са методама процене утицаја. У том смислу коришћено је Упутство ЕУ о процени утицаја пројеката на животну средину, у смислу стварања планског, односно хијерархијског основа, како за реализацију детаљних планова тако и за реализацију појединачних пројеката. У том смислу, процењује се да је сврсисходан приступ који се користи у процени утицаја пројеката на животну средину, прилагођеног потребама стратешке процене.

Фазе израде Стратешке процене утицаја на животну средину су:

- одлучивање о изради стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одлуке о изради стратешке процене утицаја на животну средину као саставног дела одлуке о изради планског документа;
- одређивање садржаја стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одговарајућег програмског основа за израду стратешке процене утицаја на животну средину (тзв. "scoring report") у оквиру програма за израду плана;
- израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину – саставни део планског документа (аналитичко-документационе основе).

Методолошки основ, за израду Стратешке процене утицаја, у ужем смислу представљају методе научног истраживања (анализа и синтеза, компаративни метод, индукција и дедукција, статистички метод, картографски метод и др.), односно примењене методе праћења стања објеката, односно појава и процеса у простору, од извора загађења, притисака, стања и одговора (планског решења).

Истовремено са применом метода научног истраживања коришћена је страна и домаћа искуства и упутства за примену "Стратешке директиве", пре свега искуства из Европске Уније. Посебно су значајне методе из "Практичног упутства за примену ЕУ Директиве 2001/42/ЕС на урбанистичке и просторне планове".²

Анализирајући поступак израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, може се закључити да се он састоји, условно говорећи, из четири фазе:

- полазне основе, анализа и оцена стања (намене простора у обухвату Плана и елемената животне средине),
- процена могућих утицаја на животну средину,
- мере заштите животне средине, и
- програм праћења стања животне средине.

Не улазећи у детаљније елаборирање појединих фаза потребно је нагласити да свака фаза има своје специфичности и никако се не сме запоставити у поступку интегралног планирања животне средине.

Опште тешкоће приликом израде стратешке процене могу се класификовати у неколико група и то:

(а) организационо - управљачке тешкоће – не постоји потпуни институционални оквир надлежан за послове заштите животне средине, што за последицу има да не постоји организован систем мерења и мониторинга, а тиме и одговарајуће неопходне базе података о мерењима стања елемената животне средине;

(б) кадровске – не постоји довољан број стручњака који би својим стручним радом допринео развоју система заштите животне средине;

(в) материјално – финансијске који се огледа у чињеници да се у планско подручје нису издвајала неопходна финансијска средства у циљу одрживог развоја подручја.

У процесу израде стратешке процене утицаја предметног Плана детаљне регулације нису уочене битне тешкоће које би утицале на ток и поступак процене утицаја стратешког карактера.

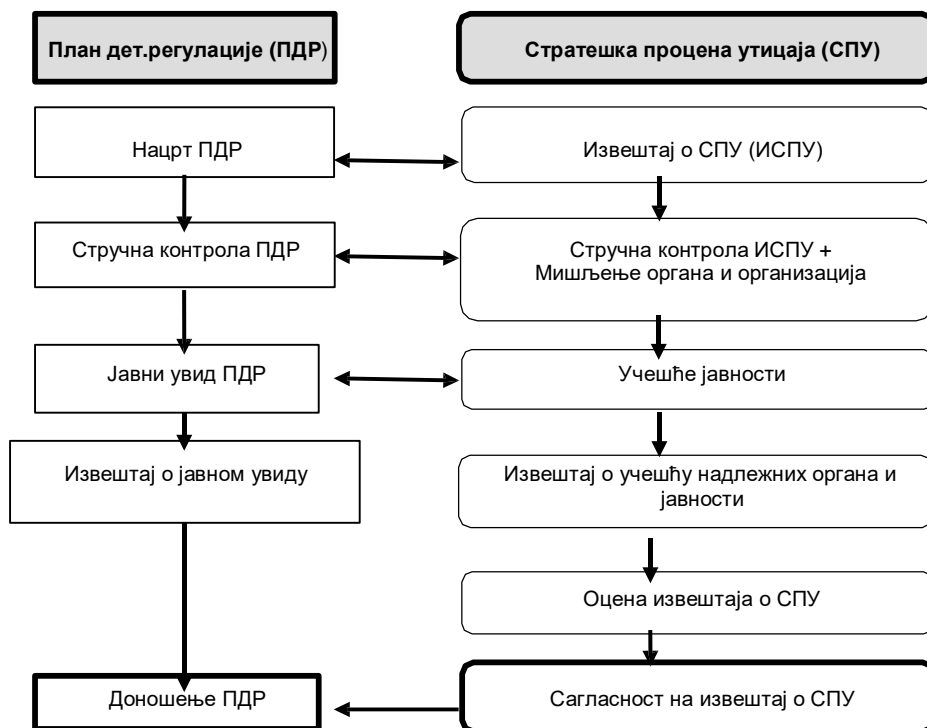
² The Strategic Environmental Assessment Directive: Guidance for Planning Authorities, Practical guidance on applying European Directive 2001/42/EC 'on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment' to land use and spatial plans in England, October 2003, Office of the Deputy Prime Minister: London

7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА, ОПИС РАЗЛОГА ОДЛУЧУЈУЋИХ ЗА ИЗБОР ДАТОГ ПЛАНА И ПРОГРАМА СА АСПЕКТА РАЗМАТРАНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ НАЧИНА НА КОЈИ СУ ПИТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ УКЉУЧЕНА У ПЛАН ИЛИ ПРОГРАМ

Члан 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који су дужни да доставе своје мишљење у року од 30 дана. Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени (члан 19). Орган надлежан за припрему плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину извештаја и достављање мишљења, као и времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења плана.

Због значаја могућих негативних и позитивних утицаја предложеног плана на животну средину, здравље људи, социјални и економски статус локалних заједница важно је адекватно и "транспарентно" укључивање заинтересованих страна у процес доношења одлука по питањима заштите животне средине.

Учешће надлежних органа и организација обезбеђује се писменим путем и путем презентација и консултација у свим фазама израде и разматрања стратешке процене. Учешће заинтересоване јавности и невладиних организација обезбеђује се путем средстава јавног информисања и у оквиру јавног излагања Плана. Орган надлежан за припрему плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи сва мишљења о СПУ, као и мишљења изјављених у току јавног увида и јавне расправе о плану. Извештај о СПУ доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. Оцењивање се врши према критеријумима из прилога II закона. На основу ове оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на извештај о СПУ у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање. После прикупљања и обраде свих мишљења орган надлежан за припрему плана доставља Нацрт Плана заједно са Извештајем о СПУ надлежном органу на одлучивање.

Слика 1: Схема поступка одлучивања о Извештају о СПУ

8. ЗАКЉУЧЦИ ДО КОЈИХ СЕ ДОШЛО ТОКОМ ИЗРАДЕ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ ПРЕДСТАВЉЕНИ НА НАЧИН РАЗУМЉИВ ЈАВНОСТИ

Проблематика заштите животне средине у Плану разматрана је у оквиру планског документа али и у склопу Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину. Примењена методологија је описана у претходном поглављу и сагласна је са претпоставкама које су дефинисане у оквиру Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину којим се дефинише садржина Извештаја о стратешкој процени утицаја.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину предметног плана је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире (границе) дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине и Планом предвиђене активности.

Резимирајући утицаје Плана на животну средину и елементе одрживог развоја може се констатовати да ће већина утицаја планских решења имати позитиван утицај на конкретан простор. Имплементација плана не производи могуће стратешки значајне негативне утицаје на целом планском подручју, већ само на деловима планског подручја на коме се реализују одређена планска решења. Да би се овакви утицаји свели у оквире који неће оптеретити капацитет простора, потребно је спроводити мере за спречавање и ограничавање негативних утицаја плана на животну средину.

Стратешка процена утицаја која се радила за ниво плана детаљне регулације могла се бавити генералном анализом и проценом могућих утицаја планираних планских решења на животну средину, а не појединачним објектима и активностима које се планирају. Ниво детаљности који ће анализирати појединачне објекте и њихове утицаје на животну средину, разматраће се у оквиру Стратешких процена утицаја за планове детаљне регулације и у оквиру Процена утицаја појединачних објеката на животну средину, у складу са Законом.

У варијанти да се План не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати само негативни ефекти углавном везани за локалне и регионалне утицаје због неуређености и неопремљености Планског подручја, са реперкусијама на локалном и регионалном нивоу. У варијанти да се План имплементира могу се очекивати бројни позитивни ефекти у сваком сектору, који отклањају већину негативних тенденција у развоју Планског подручја, ако се план не би имплементирао. Наглашава се да је спровођење планираних мера заштите и успостављање мониторинга животне средине, императив који се примењује током реализације предметног Плана и даље функционисање предметног Планског подручја.

Анализирајући План у целини, као и појединачна планска решења, на основу евалуације значајних утицаја може се закључити да имплементација плана не производи могуће стратешки значајне негативне утицаје на целом планском подручју, већ само на деловима (локалитетима, трасама) планског подручја на коме се реализују одређена планска решења. У случајевима где је процењено да може доћи до потенцијално негативног утицаја потребно је предузети одговарајуће мере заштите прописане овим Извештајем.

ГОРДАНА М. КИТАНОВИЋ, ипл. инж. арх.

